

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Britská populární kultura 70. let 20. století

Alena Dongresová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Britská populární kultura 70. let 20. století

Alena Dongresová

Vedoucí práce:

PhDr. Alice Tihelková, Ph.D.

Katedra anglického jazyka a literatury

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní doktorce Alici Tihelkové, za její vstřícný přístup a podnětné připomínky, které mi během psaní této práce ochotně poskytovala.

Obsah

1 ÚVOD	7
2 EKONOMICKO-POLITICKÁ SITUACE V BRITÁNII V SEDMDESÁTÝCH LETECH 20. STOLETÍ	11
2.1 Edward Heath (1970-1974)	11
2.2 Harold Wilson (1974-1976)	14
2.3 James Callagan (1976-1979)	14
2.4 Margaret Thatcherová (1979)	15
3 POPULÁRNÍ FENOMÉNY SEDMDESÁTÝCH LET	17
3.1 Sexuální revoluce.....	17
3.2 Dovolené v zahraničí	20
3.3 Oblíbené spotřební zboží	22
3.3.1 Hračky.....	23
3.3.2 Osobní automobily.....	25
3.4 Trendy v bydlení a domácnosti.....	27
4 VYBRANÉ OBLASTI POPULÁRNÍ KULTURY	29
4.1 Televizní vysílání a film.....	29
4.2 Hudba	38
4.2.1 World music, reggae a ska	38
4.2.2 Hard rock a progresivní rock.....	40
4.2.3 Glam rock	42
4.2.4 Punk	44

4.2.5 Disco.....	47
4.3 Móda.....	49
5 ZÁVĚR	52
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	56
7 RESUMÉ	64
8 PŘÍLOHY	65
8.1 Příloha č. 1	65
8.2 Příloha č. 2	66
8.3 Příloha č. 3	67
8.4 Příloha č. 4	68
8.5 Příloha č. 5	69
8.6 Příloha č. 6	70

1 ÚVOD

Už od padesátých let 20. století procházela Británie obdobím rozsáhlých změn. Zlatá šedesátá léta skončila a britská ekonomika, která v předchozích dekádách relativně prosperovala, se dostala do úpadku. Britské hospodářství procházelo transformací. Dominantním odvětvím již nebyl tradiční těžký průmysl, ale sektor služeb. Konkurence rostla a Britové ztratili dřívější obchodní partnery. Nastalo období stagflace a odbory dosáhly tak velkého vlivu, že opakovaně docházelo k rozsáhlým stávkám pracujících. V důsledku těchto nepříznivých událostí Británii došlo k poklesu produktivity a k rapidnímu nárůstu nezaměstnanosti.

V sedmdesátých letech také zesílil příliv imigrantů, který měl mimo jiné za důsledek nárůst extremismu, a v Britské společnosti začalo hojně docházet k občanským nepokojům. Na pravé straně politického spektra se objevila *Národní Fronta*, která se na nějakou dobu dokonce stala třetí stranou v Británii. Roku 1975 vznikla *National Association for Freedom*, další krajně pravicová organizace. Na opačném pólu spektra se objevovaly různé anarchistické organizace a mnoho lidí postupně inklinovalo k marxistickým myšlenkám. V sedmdesátých letech měl vrcholnou podporu irský, skotský i velšský nacionalismus a dokonce došlo i k několika bombovým útokům ze strany *Irské republikánské armády*. Britská společnost se v této dekádě politicky fragmentovala (Christopher 1999:9).

Ekonomická krize měla dopad na celou společnost. Energetická krize způsobená jomkipurskou válkou Británii ještě více oslabil. Docházelo k častým výpadkům elektřiny a následnému snížení pracovní produktivity. Vstup Británie do Evropského společenství byl velmi problematickou záležitostí a mezi Brity se netěšil příliš velké popularitě. Krize se během sedmdesátých let neustále prohlubovala, a tak na samém konci dekády došlo ke striktním změnám ve fungování britské ekonomiky.

Konzervativní premiérka Margaret Thatcherová se razantně vypořádala s vysokou nezaměstnaností a úpadkem britského průmyslu. Později došlo k liberalizaci burz a privatizaci státních podniků. Inflace byla postupně snížena, ale odbory zcela ztratily svá privilegia.

Po druhé světové válce se podoba britské populární kultury postupně měnila a vyvíjela pod vlivem nových trendů. Veřejnost se začala zajímat o genderovou a rasovou problematiku a projevovalo se i regionální a třídní dělení společnosti. V Británii také docházelo k šíření environmentalistického a feministického myšlení. Nové myšlenkové směry byly nejprve záležitostí omezených skupin, ale později prostoupily celou většinou společností (Christopher 1999: 13). Lidé se hojně zajímali o duchovno a různá filosofická učení, ale zaslouženou pozornost si získávaly i nově vyvíjené technologie. S příchodem imigrantů z různých částí světa docházelo k mísení britské kultury s dalšími. Sedmdesátá léta byla obdobím, kdy byla v britské společnosti velká míra sociální mobility. Mladí lidé se přestali stavět do opozice vůči systému a dokonce jej přijali za svůj a postupně se z některých z nich stávali velmi úspěšní obchodníci, a to hlavně v oboru počítačových technologií, médií, filmového a hudebního průmyslu nebo reklamy (Marr 2009: 152). Šedesátá léta rozhodně zanechala nerasmazatelnou stopu v populární kultuře a měla obrovský vliv i na léta sedmdesátá. Společnost se stala více otevřenou a uvolněnou, a tak mohlo dojít k dynamičtějšímu rozvoji populární kultury v další dekádě. Mladí lidé se vyčleňovali jako samostatná skupina, jejíž životní styl se silně odlišoval od starší generace. I to přispělo ke změně sociálního a kulturního profilu Británie.

Cílem mé bakalářské práce je ukázat fenomény typické pro Británii sedmdesátých let a několik oblastí tehdejšího kulturního života a zjistit, zda se nepříznivá ekonomická a společenská situace promítla

i do kulturního života britské společnosti. Jak jsem již zmínila, moje práce se věnuje pouze několika vybraným fenoménům a oblastem populární kultury. Britská populární kultura sedmdesátých let je natolik bohatá, že není v možnostech této práce zmapovat ji kompletně. Vybrala jsem si tedy takové fenomény, které jsou pro danou dekádu typické a odlišují ji od jiných období a jejichž vliv byl natolik silný, že se v populární kultuře promítá i v současnosti.

Práce je rozdělená do pěti částí. První část práce tvoří právě tento úvod. Dále je práce rozčleněna do tří kapitol. První kapitola popisuje ekonomickou situaci v Británii a nejvýznamnější politické události, které se odehrály během sedmdesátých let. Druhá kapitola se zabývá vybranými fenomény, které jsou pro danou dekádu typické. Konkrétně se jedná o sexuální revoluci, zvýšenou oblibu zahraničních dovolených nebo populární spotřební zboží. Další kapitola se zabývá vybranými oblastmi britské populární kultury. Během sedmdesátých let byla britská kultura obohacena v mnoha oblastech. Díky technologickému rozvoji došlo k inovaci filmového i hudebního průmyslu. Britská populární kultura byla obohacena vlivy, které s sebou přinesli imigranti z různých částí světa. Vstup do Evropského společenství sblížil Británii s kontinentální Evropou nejen ekonomicky a politicky, ale i kulturně. V závěru, který tvoří poslední část mé práce, se pokusím odpovědět na otázku vytyčenou v úvodu a stručně shrnout nejvýznamnější fenomény britské populární kultury sedmdesátých let století a jejich odkaz.

S ohledem na povahu mé práce jsem zvolila kompilační metodu s využitím široké škály zdrojů. Fakta o politických a ekonomických událostech jsem čerpala z *Dějiny moderní Británie* od Ellise Wassona a knihy *Fifty Key Figures in Twentieth-century British Politics* od Keitha Laybourna. Přínosným zdrojem mi byla díla britského historika Dominica Sandbrookova *Seasons In The Sun* a *The State of Emergency*. Autor

v těchto knihách poutavě popisuje společenské, kulturní i politické události sedmdesátých let. Dalším užitečným zdrojem byla kniha Davida Christophera *British Culture: An Introduction*, která mi umožnila zorientovat se v obrovském množství informací o britské populární kultuře. Inspiraci jsem se snažila čerpat i na internetu, kde jsem našla zajímavé články od různých autorů, nebo statistiky, které mi pomohly určit, které kulturní fenomény dosahovaly nejvyšší popularity. Zajímavým vedlejším zdrojem inspirace mi byla i diskusní fóra, kde obyčejní Britové vzpomínali na to, jak prožívali sedmdesátá léta. Vzhledem k tématu mé práce byla většina zdrojů, které jsem využívala, v anglickém jazyce. Dovolila jsem si využít možnost připojit k práci několik obrazových příloh, protože dle mého názoru vhodně ilustrují obsah jednotlivých kapitol.

2 EKONOMICKO-POLITICKÁ SITUACE V BRITÁNII V SEDMDESÁTÝCH LETECH 20. STOLETÍ

Sedmdesátá léta dvacátého století byla výrazně poznamenána nepříznivou ekonomickou situací. V Británii byla obrovská míra inflace a nezaměstnanost dosahovala rekordních hodnot. Poprvé od ukončení druhé světové války dosáhla rekordní hodnoty – až dvacet procent. Odbory nabývaly na početnosti a významu, a tak často docházelo ke stávkám pracujících a k různým společenským a politickým nepokojům. Prvotní příčinou těchto palčivých problémů byl dlouhodobý postupný úpadek tradičních odvětví těžkého průmyslu. Dříve výnosná odvětví jako například těžba nerostných surovin, produkce oceli, loďařství nebo výroba motorových vozidel začala stagnovat a britské podniky již nebyly schopny konkurovat ostatním aktérům na globálním trhu (Christopher 1999:10).

Ve většině situací kultura věrohodně odráží stav většinové společnosti a ekonomickou a politickou situaci v dané době. Abychom porozuměli tomu, v jakém stavu se nacházela britská společnost v sedmdesátých letech 20. století, je nezbytné znát historický kontext tohoto období. Sedmdesátá léta jsem se proto rozhodla rozdělit na čtyři období, která jsou charakterizována vládou jednotlivých britských premiérů.

2.1 Edward Heath (1970-1974)

Období, kdy zastával funkci britského premiéra Edward Heath, je všeobecně vyhodnocováno jako jedno z těch méně úspěšných. Jeho konzervativní vláda se v letech 1970 až 1974 potýkala s četnými problémy na domácí scéně. V zahraniční politice došlo v tomto období k zásadnímu velkému kroku. Heath považoval za svoji nejdůležitější úlohu

zajistit Británii členství v Evropském hospodářském společenství. Byl přesvědčen, že *special relations* mezi Británií a Spojenými státy americkými jsou minulostí a Británie se stane pro USA rovnocenným partnerem jen tehdy, až se stane součástí Evropského společenství. Premiér Heath si byl plně vědom, že éra kdysi mocného britského impéria je nenávratně minulostí a věřil, že vstup do společenství pomůže jeho zemi zajistit politickou bezpečnost a zároveň přispěje k její lepší konkurenceschopnosti na světových trzích. Heath prohlašoval, že Británie je tradičně součástí Evropy, jak z hlediska geografického, historického, ale z hlediska civilizačního a kulturního, a tak by se měla s kontinentální Evropou lépe sblížit (Sandbrook 2010: 137).

V roce 1972 se Heathovi podařilo podepsat vstupní dohodu, která dokonce ponechala Britům možnost zachování vlastní měny (tzv. *opt out*). O rok později se Británie po dlouhém a vyčerpávajícím snažení konečně stala součástí Evropského hospodářského společenství (Laybourn 2002: 122-124).

Na domácí scéně se však konzervativní vláda musela potýkat s vážnými problémy. Tehdejší ekonomika byla ve značném úpadku, a tak se vláda pokusila o její modernizaci prostřednictvím různých reforem. Došlo například ke snížení přímých daní, omezení výdajů státu a mnoha změnám v ekonomických vztazích i administrativě. Všechna opatření byla přijata s úmyslem nastartovat ekonomiku a podpořit soukromé podnikání. Během prvních dvou let Heath působil sebejistě a zdálo se, že bude schopen naplnit cíle vytyčené před nástupem. Snaha vlády o zlepšení domácí situace se projevovala v mnoha ohledech. Došlo například k založení Ministerstva obchodu a průmyslu (Department of Trade and Industry) nebo Ministerstva životního prostředí (Department of Environment). I přes veškerá opatření, která vláda přijala, se bohužel nepodařilo situaci obrátit k lepšímu. Míra inflace neustále

stoupala, a i tak významné tradiční podniky jako Rolls Royce nebo Upper Clyde Shipbuilders musely být dotovány a některé nakonec byly zestátněny (Laybourn 2002: 124-125). S nespokojeností pracující třídy postupně narůstal význam odborových hnutí. V rámci ekonomických změn byla přijata některá opatření, která odborářům nevyhovovala natolik, že se rozhodli je zcela ignorovat. To se stalo i v případě *Industrial Relations Act* z roku 1971, který měl zamezit stávkování dělníků. Dohoda sice zůstala v platnosti ještě několik let, ale již po několika měsících od vstupu v platnost byla zcela neúčinná a zbytečná. Situace v Británii se nadále zhoršovala a v roce 1972 počet nezaměstnaných přesáhl jeden milion (Williams – Ramdsen 1990: 470-471).

Dalším vážným problémem, se kterým se vláda na počátku sedmdesátých let potýkala, byla vysoká míra přistěhovalectví. V roce 1971 byl vydán *Immigration Act*, jenž přísun cizinců značně omezoval, ale i přesto se Británie rozhodla přijmout 60 000 uprchlíků z Ugandy, kteří trpěli pod nadvládou tamního prezidenta Idiho Amina. Toto rozhodnutí se setkalo s ostrou kritikou konzervativního poslance Enocha Powella a mezi politiky i širokou veřejností vyvolalo vlnu znepokojení.

Roku 1972 nespokojenost pracující třídy vyústila v obrovskou stávku horníků, která silně otřásla celou Británií. Další vlna stávek následovala v letech 1973 až 1974 poté, co po jomkipurské válce ceny ropy z Blízkého východu vzrostly až na čtyřnásobek své původní ceny (Laybourn 2002: 124). Arabské země produkující ropu uvalily embargo na export ropy do zemí, které byly na straně jejich nepřítelů – Izraele. Okamžitým důsledkem tohoto jednání byl nedostatek ropy v západní Evropě. Britská vláda byla za účelem šetření paliva nucena vyhlásit tzv. *three-day week*, opatření, které omezilo provoz téměř všech pracovišť na pouhé tři dny v týdnu. Existovala i další omezení spojená

s nedostatkem paliva, například zákaz jízdy autem v neděli, omezení rychlosti nebo omezení používání topení (Moussis 2011). Tyto kroky se setkaly s obrovskou nelibostí široké veřejnosti. Premiér Heath byl tak donucen rezignovat a v březnu roku 1974 vyhlásit nové volby (Wasson 2010: 334).

2.2 Harold Wilson (1974-1976)

V roce 1974 převzala v Británii moc menšinová labouristická vláda v čele se zkušeným Haroldem Wilsonem. Bylo to nelehké období a Wilson musel čelit vážným ekonomickým i sociálním problémům. Wilson už nebyl tak aktivním lídrem jako během svého dřívějšího působení v čele vlády, ale snažil se situaci obrátit k lepšímu. Rozhodl se přehodnotit vztah vlády a odborů a místo aby navázal na politiku svého předchůdce, rozhodl se, že s odbory uzavře společenskou smlouvu (*social contract*). Tato smlouva sice nadále obsahovala regulace ohledně mezd, ale premiér tentokrát pracujícím nabídl sociální zabezpečení a různé benefity. V roce 1975 bohužel nastala ve světě další finanční krize, a tak byla britská vláda nucena zvýšit daně, aby dostala půjčku od Mezinárodního měnového fondu. Veřejnost tento krok považovala za zradu a porušení sociální smlouvy. Důvěra veřejnosti v labouristickou vládu začala postupně oslabovat a v březnu 1976 došlo k rezignaci premiéra Wilsona. Konec jeho vlády zároveň pro Británii znamenal konec keynesiánství, které, jak se během uplynulých let ukázalo, nepomohlo vyřešit ekonomické problémy (Laybourn 2002: 226).

2.3 James Callagan (1976-1979)

Po rezignaci Harolda Wilsona se nastoupil na místo premiéra James Callaghan. Stal se tak čtvrtým labouristickým premiérem v pořadí. Callaghan se snažil vládnout otevřeně, ale již od svého nástupu se musel

potýkat s mnoha těžkostmi. Jeho vláda byla menšinová, a tak byl roku 1977 donucen uzavřít dohodu s Liberální stranou, aby si zajistil parlamentní většinu. Za Callaghanovy vlády byla Británii přidělena půjčka od Mezinárodního měnového fondu za podmínky, že Britové provedou škrty ve vládních výdajích. Nakonec se podařilo britskou ekonomiku postupně oživit, ale Callaghan si byl vědom, že Británie si nemůže dovolit další výdaje a krácení daní. Díky tomu se odcizil svým věrným příznivcům z řad odborů a společností se opět začalo šířit napětí, které vyústilo v letech 1978 a 1979 v další stávky. Tato série událostí je známa jako *Winter of Discontent*. Roku 1979 byla Callaghanova labouristická vláda poražena a vládu se ujala konzervativní strana v čele s Margaret Thatcherovou (Wasson 2010: 351).

2.4 Margaret Thatcherová (1979)

Margaret Thatcherová, doposud jediná britská premiérka, převzala vládu po vítězství ve volbách v roce 1979. Labouristická vláda Jamese Callaghana se během svého předchozího působení nedokázala vypořádat s ekonomickými problémy a silnou tenzí ve společnosti. V době nástupu Margaret Thatcherové byla situace v Británii stále velmi nepříznivá. Británie byla dokonce posměšně nazývána nemocným mužem Evropy. Konzervativní premiérka se hned na začátku svého působení rozhodla razantně vypořádat s problémy, které sužovaly stagnující britskou ekonomiku. Mezi nejpalčivější témata patřila obrovská inflace, nezaměstnanost a vysoký deficit ve státním rozpočtu. Další problém představovaly odbory, které měly v té době až příliš velkou moc. Margaret Thatcherová byla silně ovlivněna myšlenkami ekonomů Miltona Friedmana a Friedricha von Hayeka, kteří preferovali monetarismus a volný trh. Prvními opatřeními na zlepšení ekonomické situace Británie bylo snížení výdajů v různých oblastech (od bydlení přes vzdělávání až po sociální zabezpečení), omezení podpory krachujících podniků

a stabilizace cen. Tato opatření vyvolala další rapidní zvýšení nezaměstnanosti a Británie nebyla daleko od ekonomického kolapsu. Tyto kontroverzní kroky zpočátku sice vyvolaly negativní ohlas a v Británii docházelo k častým nepokojům. Vláda Margaret Thatcherové si ale nakonec dokázala získat popularitu svým přístupem k Falklandské válce. V roce 1983 se nakonec ukázalo, že protiinflační politika, kterou vláda dříve nastolila, byla v krátkodobém horizontu efektivní. Jak tvrdí někteří autoři, například Laybourn, britské ekonomice radikální protiinflační politika prospěla. Současně však také měla devastující dopad na britskou společnost (Laybourn 2002: 214-216). I přes všechny své kontroverzní činy se Margaret Thatcherová stala jednou z nejvýznamnějších osobností poválečné britské historie.

3 POPULÁRNÍ FENOMÉNY SEDMDESÁTÝCH LET

3.1 Sexuální revoluce

Sedmdesátá léta dvacátého století lze bez nadsázky označit za dekádu sexuální revoluce nejen v Británii, ale v celém západním světě. Lidé začali sexualitu vnímat otevřeněji už v šedesátých letech. Tradiční zažitě pojetí partnerských vztahů a lidské sexuality se začalo měnit a britská konzervativní společnost se v tomto ohledu postupně liberalizovala a postupně akceptovala, že mohou existovat i jiné formy vztahů než tradiční heterosexuální monogamní manželství.

Sexuální liberalizace nepochybně souvisí s rozvojem medicíny. V roce 1961 byla na trh v Británii uvedena hormonální antikoncepce pro ženy. Tehdy byla i přes vedlejší účinky, které s sebou nese, považována za jeden z největších medicínských objevů 20. století. Antikoncepce učinila sexuální život žen bezpečnější a svobodnější. V šedesátých letech však byla v Británii k dispozici pouze vdaným ženám (BBC News 1999). K opravdovému převratu došlo v roce 1974, kdy se hormonální antikoncepce stala dostupnou pro všechny ženy. V té době se jednalo o velmi kontroverzní rozhodnutí, které mělo jak své příznivce, tak mnohé odpůrce. S masovým používáním antikoncepce se role žen ve společnosti zásadně změnila. Dříve ženy často vstupovaly do manželství v brzkém věku a automaticky se od nich očekávalo, že zůstanou v domácnosti a budou vychovávat děti. Sexuální životy Britů se staly pestřejšími a mnohem spontánnějšími. Kontrola mateřství ženám umožnila intenzivněji pracovat na svém vzdělání a kariéře. Předmanželský a mimomanželský sex pomalu přestával být tabu.

Konzervativní část společnosti poukazovala na negativní důsledky používání antikoncepce. Antikoncepce měla vliv nejen na fyzické zdraví

žen, ale i jejich morálku. Sexuální aktivity už nesloužily jen jako prostředek k reprodukci, ale pouze k lidskému potěšení a zábavě. Některé náboženské skupiny dokonce označovaly hormonální antikoncepci za formu potratu. V dřívějších dobách bylo v britské společnosti zvykem, že pokud dívka otěhotní, muž se s ní ožení a bude se starat o rodinu. Prakticky se jednalo o svatby z donucení tzv. *shotgun marriages*. S příchodem antikoncepce však tento zvyk pomalu vymizel. Mnoho párů se rozhodlo žít ve společné domácnosti bez nutnosti uzavřít manželství. Sexualita a plánování rodičovství se stalo individuální záležitostí. Používání antikoncepce se stalo tak běžnou záležitostí, že to někteří muži začali považovat za samozřejmost a ženy pak byly zatlačeny do kouta, protože cítily povinnost antikoncepci užívat (Cafe 2011).

Během sedmdesátých let došlo ke změnám postavení homosexuálů v Británii. To, že Britové budou homosexuály postupně akceptovat, bylo zřejmé již v roce 1967, kdy byl vydán *Sexual Offences Bill*. Tento zákon dekriminalizoval soukromý sexuální styk mezi dvěma jedinci stejného pohlaví starších 21 let na území Anglie a Walesu. V ostatních částech Spojeného království byla homosexualita stále považována za zločin (Bamforth 1997: 22-23). Od konce šedesátých let vznikaly různé iniciativy za práva homosexuálů a v roce 1970 vznikla organizace *Gay Liberation Front*. Tyto iniciativy byly reakcí na událost z roku 1969, kdy bylo anulováno manželství dvou osob, z nichž jedna byla transsexuální, a v podstatě se tedy jednalo o sňatek dvou lidí stejného pohlaví (Vincent 2014: 22-23).

Stejně jako každé ve své době kontroverzní hnutí, i homosexuálové měli své příznivce a odpůrce. V roce 1971 se uskutečnil *The Nationwide Festival of Light*, událost organizovaná britskými křesťany, jejímž cílem bylo vyjádřit nesouhlas s upadající morálkou britské

společnosti. Příznivci této organizace považovali za pohoršující nejen pornografické materiály nebo zobrazení násilí v médiích, ale i homosexualitu. Festival podpořily významné britské osobnosti, například sociální aktivistka Mary Whitehouse, žurnalista Malcom Muggeridge nebo jedna z největších hudebních hvězd, Cliff Richard. Festival byl narušen vpádem bojovníků za práva homosexuálů (Machin 1998: 214). Během sedmdesátých let se konalo mnoho dalších událostí na podporu práv homosexuálů a transsexuálů. V roce 1978 vznikla *The International Gay Association* (později *The International Lesbian and Gay Association*) a postavení homosexuálů v britské společnosti se začalo zlepšovat. Ve druhé polovině sedmdesátých let našli homosexuálové zastání i u odborových hnutí, která na svých shromážděních řešily problematiku práv homosexuálů na pracovišti (Mihir – Gibney 2014: 284).

Sexuální revoluce v sedmdesátých letech přinesla Britům kulturní obohacení v podobě magazínů a knih. Popularitu si zejména u žen získaly dříve zavrhané erotické romány, například *Fanny Hillová* od Johna Clelanda, *Milenec Lady Chatterleyové* od D. H. Lawrence nebo *Obratník raka* od Henryho Millera. Poté, co byla erotická próza legalizována a stala se nedílnou součástí populární kultury, dostala lidská sexualita v literatuře více prostoru a začaly vycházet různé příručky pro ženy i muže, které se zabývaly lidským tělem a sexualitou a radily čtenářům, jak si počínat v milostném životě. Objevily se magazíny jak pro muže, tak pro ženy. V roce 1972 do Británie pronikl *Cosmopolitan*, nový americký magazín, který se nevyhýbal ani kontroverzním tématům jako je antikoncepce, potraty a podobně. Mnoho žen se začalo ztotožňovat s životním stylem, který *Cosmopolitan* představoval (Christopher 1999: 10). Mezi nejpopulárnější tituly mezi muži patřil *Playboy*, který se tematicky orientuje na mužskou část populace.

Zahrnuje rozhovory se zajímavými osobnostmi, články zejména o sexu, sportu, automobilech a vyskytuje se v něm velké množství erotických fotografií.

Sexuální revoluce v západním světě probíhala od šedesátých do osmdesátých let dvacátého století. Poté však došlo k jejímu náhlému pozastavení, na němž mělo největší podíl propuknutí epidemie AIDS v západním světě.

3.2 Dovolené v zahraničí

Vstup do Evropského společenství otevřel Británii nové možnosti a přinesl do životů běžných občanů mnohá obohacení, které si předchozí generace mohly sotva představit. I přesto, že v Británii byla nepříznivá ekonomická situace, většina průměrných rodin ze střední třídy byla schopna udržet si svůj životní standard. Letecký průmysl během sedmdesátých let expandoval a různé cestovní kanceláře začaly nabízet výhodné organizované zájezdy (tzv. *package holidays*), které zajišťovaly vše potřebné – od dopravy a ubytování až po zábavu či půjčení auta a další doplňkové služby (BBC News 2012).

Svoji popularitu si začaly získávat i levné last minute zájezdy. Mnoho Britů si postupně zvyklo trávit dovolenou v zahraničí. Dle statistik prožilo v roce 1971 dovolenou v zahraničí přibližně čtyři miliony Britů. Dvě třetiny turistů využily služby cestovních kanceláří a zakoupily předem organizovaný zájezd (Barrow 2013). O dva roky později, v roce 1973, byla sice v celé západní Evropě energetická krize spojená s jomkipurskou válkou, ale i přes tuto skutečnost se počet Britů, kteří trávili dovolenou v zahraničí, vyšplhal až na devět milionů. V roce 1981 se již cestování na zahraniční dovolenou stalo běžnou záležitostí a cizí krajiny navštívilo za tímto účelem přes třináct milionů Britů (BBC News 2012).

Zahraniční dovolené nebyly pouze výsadou vyšší střední třídy, ale i relativně chudé rodiny z pracující třídy si mohly dopřát dovolenou mimo Británii. Dovolená u moře byla tehdy pro Brity velmi výhodná. Ubytování, strava i pití byly velmi levné a většina Britů se ubytovala v mnohem luxusnějších obydlích, než byly jejich vlastní. Mezi nejpopulárnější destinace patřilo například pobřeží Costa Brava, Costa del Sol, Kanárské ostrovy nebo španělské ostrovy Malta a Mallorca. Lidé si u moře vychutnávali nejen moře, písek a teplé počasí, ale někteří z nich si užívali i hojnou konzumaci alkoholu a příležitosti k navázání nezávazných známostí.

Zajímavostí je, že většina britských turistů v sedmdesátých letech během pobytu u moře naprosto nedbala na ochranu proti UV záření, a tak si od místních Britové vysloužili posměšnou přezdívku „*red lobster*“, protože barva jejich kůže nápadně připomínala oblíbenou mořskou pochoutku. (Lane 2004). Podle průzkumu z roku 2009 se však Britové ani po několika desítkách let, kdy jezdí na dovolenou k moři, stále nepoučili a až devět milionů Britů se na sluníčku vědomě spálí pokaždé, kdy si vyrazí na dovolenou k moři (Gordon 2009).

V roce 1970 dokonce vznikla cestovní kancelář *Club 18-30*, která poskytuje organizované zájezdy výhradně nezadaným lidem či mladým párům ve věku 17 až 35 let. Cílovými destinacemi byly většinou ostrovy s bohatým společenským a nočním životem. Mezi nejoblíbenější patřily například řecké ostrovy (Korfu, Kréta, Kos či Rhodos), Kypr, španělská Mallorca a Ibiza, ale i Slunečné pobřeží v Bulharsku (Macaulay 2013). Reklamní kampaň společnosti *Club 18-30* byla založena na divoké zábavě spojené s alkoholem a nezávazným sexem. Průměrným hostem byla osoba ve věku 19 let, která tráví první dovolenou bez rodičů. Navíc díky využití nočních letů byly zájezdy pro mládež cenově výhodné. Díky spojení těchto faktorů si tento způsob trávení dovolené v sedmdesátých

letech těšil mezi britskou mládeží značné popularitě (Matheson 2003). Ze strany konzervativnějších Britů *Club 18-30* však opakovaně čelí kritice. Reklamní kampaně jsou nepochybně sexistické a podněcují tak údajně u mládeže promiskuitní chování (Spilsbury 1995).

Zájem o organizované zájezdy trval během celých sedmdesátých let, ale později postupně opadal. Lidé byli odvážnější a zkušenější, a tak byli schopni si své dovolené plánovat sami. V současné době se trendy vracejí, a tak jsou *package holidays* v Británii opět na vzestupu. Podle průzkumu až 48 procent Britů, kteří cestují do zahraničí, dávají přednost organizovaným zájezdům, které jsou cenově výhodné a zaručují rodinám hladký průběh celé dovolené (Watson – Lander 2012).

3.3 Oblíbené spotřební zboží

Sedmdesátá léta byla pro Británii nelehkou dekádou, a to zejména ze sociálního a ekonomického hlediska. Docházelo k častým stávkám a tradiční těžký průmysl postupně upadal a ztrácel schopnost konkurovat ostatním aktérům na mezinárodním trhu. Cena ropy prudce vzrostla v důsledku jomkipurské války a cena dřeva se v letech 1972 a 1973 zdvojnásobila. Pro některé firmy to bohužel znamenalo konec podnikání, zatímco jiní producenti se rozhodli přizpůsobit situaci a přesunout svoji výrobu do lokalit, kde byla dostupná levnější pracovní síla, aby snížili náklady na produkci svých výrobků. Tradiční těžký průmysl během sedmdesátých let sice upadal, ale spotřební průmysl naopak vzkvétal, a to zejména díky šíření konzumerismu v Britské společnosti. Sedmdesátá léta se tedy i navzdory ekonomickým problémům dají považovat za velmi progresivní dekádu. Výrobci spotřebního zboží se přestali spoléhat na oblibu tradičních výrobků, a v zájmu zachování svého podnikání se snažili inovovat svůj sortiment. Snaha o inovaci spolu s novými výrobními

technologemi a kulturními vlivy přinesla Britům během sedmdesátých let mnoho nových produktů pro děti i dospělé (Museum of Childhood 2014).

3.3.1 Hračky

Během sedmdesátých let, kdy bylo velmi oblíbenou zábavou dětí i dospělých Britů sledování televize, se na trhu objevilo mnoho nových druhů spotřebního zboží. Britští výrobci v zájmu prosperity svého podnikání hojně využívali televizní reklamu stále častěji zacílenou na děti a dospívající mládež, snažící se prostřednictvím materiálních atributů definovat svou identitu. S rozšířením barevného televizního vysílání v sedmdesátých letech se možnost ovlivňovat preference spotřebitelů ještě zvýšila (Janečková 2012: 10).

Mezi nejpopulárnější hračky v Británii v sedmdesátých letech pařil skákací míč *Space Hopper*. Na britský trh byl uveden v létě roku 1971. Jedná se o velký míč o průměru 60 až 70 centimetrů, který je vyroben ze silné gumy a na horní straně má držadla (viz příloha č. 1). Děti tak mohou na míči hopsat směrem vpřed, aniž by hrozilo, že spadnou. Většina míčů měla oranžovou nebo modrou barvu a potisk usmívajícího se obličejce, ale později se také začaly objevovat designy s různými pohádkovými a televizními postavami. I když zábava se skákací míčem nepatřila k těm nejbezpečnějším a děti nebyly schopné se pomocí míče pochybovat rychleji než normální chůzí, *Space Hopper* si získal obrovskou oblibu a každé britské dítě v sedmdesátých letech si přálo jej vlastnit, aby zapadlo mezi své vrstevníky. Později se *Space Hopper* dokonce stal oblíbenou součástí trance a psychedelických večírků a popularita mu vydržela až do devadesátých let (Johnson 2004).

Postava *Action Man* byla v Británii uvedena na trh v roce 1966. *Action Man* představoval britský protějšek amerického bojového hrdiny

G. I. Joea. Nápad vyrábět panáčky pro chlapce se nejprve zdál riskantní, ale neutěšená ekonomická situace nutila prodejce, aby přinášeli na trh nové typy zboží, které by si získalo pozornost spotřebitelů. Nakonec se tvůrcům *Action Mana* jejich neotřelý nápad vyplatil. Figurka měla mnohem realističtější podobu než dřevění či kovoví vojáčky, se kterými si chlapci hrávali v dřívějších dobách, a tak si získala mezi dětmi oblibu. Postupem času byla figurka neustále technologicky i vzhledově zdokonalována. Koncem sedmdesátých let se dokonce objevily různé variace *Action Mana*, například *Atomic Man* nebo *Bullet Man*, které vždy přicházely s novým vzhledem a možnostmi. Mezi nejpopulárnější typy *Action Mana* patřil v sedmdesátých letech *Voják*, *Námořník*, *Pouštní bojovník* nebo *Dobrodruh* (Dudley – Watkins 2000: 231-232).

Stavebnice *Lego* se těší celosvětové popularitě již od roku 1955, kdy byla uvedena na trh. Obliba *Lega* mezi dětmi i dospělými postupně rostla a v roce 1970 *Lego* dokonce získalo titul *Toy of the Year*. Základním dílem stavebnice jsou kostky, které lze libovolně skládat dohromady. Kostky mají mnoho variací, které se odlišují velikostí a barvou. Stavebnice je také doplněna o různé figurky a další kompatibilní příslušenství. *Lego* si v Británii získalo oblibu díky tomu, že děti mohly ze stavebnice postavit takřka cokoli a rozvíjely si tak fantazii. Zajímavostí je, že dánští tvůrci stavebnic *Lego* už v sedmdesátých letech prostřednictvím svých výrobků zdůrazňovali rovnost ženského a mužského pohlaví a nepřímo tak podpořili sexuální liberalizaci, která v Británii v té době probíhala. V instrukcích k jednomu ze svých setů uvedli, že rodiče by měli podporovat dětskou fantazii v každém případě, a to i tehdy, pokud se jejich syn rozhodne postavit domek pro panenky nebo si jejich dcera vybere stavbu vesmírné lodě (Withnall 2014). *Lego* sety měly různorodou tematiku. Mezi nejpopulárnější v sedmdesátých letech patřily různé dopravní prostředky či budovy. Na konci dekády,

kdy došlo díky technologickému rozvoji k popularizaci vesmírné a sci-fi tematiky, se objevila kolekce *Lego Space*, která zahrnovala různé vesmírné lodě, základny či rakety (Toys Period 2015).

Dětský bicykl *Raleigh Chopper* (viz příloha č. 2), který uvedla na trh Raleigh Bicycle Company, představoval v sedmdesátých letech nezbytnou součást výbavy každého malého Brita. *Raleigh Chopper* se stal nedílnou součástí britské populární kultury. Kdo z dětí jej nevlastnil, jako by v sedmdesátých letech neexistoval. Původní bicykl, který byl uveden na samém konci šedesátých let, se během následující dekády dočkal několika designových vylepšení a byly vytvořeny jeho různé varianty. Bicykl byl však velmi těžký a pomalý a nebylo výjimkou, že se děti při jízdě poranily. I přes veškeré nedokonalosti se ale *Raleigh Chopper* těšil obrovské oblibě britské mládeže (Johnson 2003). Sedmdesátá léta byla díky stagnaci ekonomiky a vysoké inflaci pro britské výrobce nepříznivou dekadou. Nejlepší strategií tedy bylo zaměřit se na výrobky pro děti a přinést na trh nové, neokoukané výrobky, které na první pohled zaujmou. Děti nejen že nakupují samy, ale mají obrovskou schopnost přesvědčit k nakupování další konzumenty z řad rodiny či kamarádů. Spotřebitelé v sedmdesátých letech ekonomickou krizi sice pociťovali, ale konzumerismus v západním světě natolik sílil, že tak se ani během kritických sedmdesátých let žádné markantní propady v odbytu zboží nekonaly.

3.3.2 Osobní automobily

V sedmdesátých letech se automobil dal již považovat za běžnou součást majetku většiny průměrných britských rodin. Těžký průmysl v Británii sice v této dekádě upadal, a to včetně výroby automobilů, ale i přes nelehkou situaci zájem o koupi osobních automobilů nijak rapidně neklesl. I když se začalo dovážet mnoho

levnějších automobilů ze zahraničí, Britové stále zůstávali alespoň částečně věrní domácím výrobcům. Nejprodávanějšími automobily sedmdesátých let byly sice americké *Fordy Cortina* a *Escort*, ale britské automobily se také těšily značné popularitě (Tait 2014: 61). Dle dostupných údajů bylo v Británii v sedmdesátých letech registrováno téměř 704 tisíc vozů typu *Morris Marina*. Automobilka British Leyland vyvinula toto vozidlo jako konkurenta *Fordu Cortina*. Automobil *Morris Marina* sice nedisponoval nijak závratnými technickými parametry a občas se stával i terčem posměchu, ale prodejnost tohoto modelu jasně svědčí o tom, že si získal u britské veřejnosti během sedmdesátých let obrovskou oblibu. Znovuobjevené popularitě se také těšil automobil *Mini* společnosti British Motor Company, který byl na britském trhu dostupný již v předchozí dekádě. Nejen, že automobil měl nadčasový design a byl díky svým kompaktním rozměrům praktický do města, ale byl také velmi energeticky úsporný (Slavin 2013). Právě tato skutečnost mu v sedmdesátých letech zajistila popularitu zejména ve spojení s energetickou krizí po jomkipurské válce v roce 1973. Mezi další oblíbené automobily britské produkce patřil například *Vauxhall Viva*, *Austin 1100*, *Austin 1300* a později *Austin Allegro* (viz příloha č. 3). Právě poslední zmiňovaný automobil se stal nejtypičtějším britským automobilem sedmdesátých let. I když *Allegro* nebylo příliš vzhledově ani technicky propracované, díky výhodnému poměru ceny a výkonu se těšilo během sedmdesátých let velké oblibě a v roce 1979 se dokonce stalo pátým nejprodávanějším automobilem na britském trhu (Tait 2014: 62). Obliba automobilismu v Británii během sedmdesátých let neklesala, a to ani v důsledku neutěšené ekonomické situace a energetické krize, která v roce 1973 postihla obrovskou část světa včetně Británie. Automobil byl v této době již neodmyslitelnou součástí vlastnictví většiny rodin a Britové si bez něj nedovedli své životy představit. Nevadilo jim, že byly vozy často nevzhledné, málo výkonné a pro rodinu nedostatečně

velké. Britové si naplno užívali výhod a svobody, kterou jim vlastnictví automobilu poskytovalo.

3.4 Trendy v bydlení a domácnosti

Během druhé poloviny šedesátých let se vláda Harolda Wilsona podílela na odstranění slumů a budování státních domů a bytů, které by byly dostupné pro všechny vrstvy obyvatelstva. Šedesátá i sedmdesátá léta byla z hlediska bydlení pro Brity příznivá. Státní domy a byty pomohly pokrýt výraznou část poptávky po bydlení a zároveň byly finančně dostupné i pro chudší jedince a rodiny (Chance 2013). Největší rozmach státního bydlení byl ve druhé polovině sedmdesátých let. V roce 1978 využívala státní bydlení přibližně jedna třetina britské populace.

Labouristická vláda zároveň během sedmdesátých let podporovala soukromé vlastnictví nemovitostí (Grayson 2008). Již v první polovině sedmdesátých let více než polovina britské populace měla dům nebo byt v osobním vlastnictví. Oproti předchozím dvěma dekadám se počet vlastníků tedy téměř zdvojnásobil. Byty a domy už lidem nesloužily pouze jako místo k odpočinku, ale staly se pro ně vlastními domovy, ke kterým si vypěstovali citový vztah. Většina Britů se prostřednictvím stylového bydlení snažila vyjádřit svůj vliv nebo dosáhnout určitého sociálního postavení. V sedmdesátých letech si Britové s velkou oblibou zvelebovali své domovy pomocí různého vybavení a bytových doplňků, jejichž prostřednictvím se snažili svým obydlím dodat punc luxusu. Často tak byly k vidění například dlaždičky a obklady nebo umakartové prvky rozličných designů (Sandbrook 2012: 19). Důležitou roli v dekoraci bytu či domu hrály barvy. V sedmdesátých letech byly v kurzu hlavně jasné barvy, například oranžová, žlutá, hnědá a tyrkysová. Lidé se také snažili vnést do svých domácností přírodní prvky, a to nejen v podobě živých

květin, ale i různých přírodních materiálů. Často bylo k vidění dřevěné obložení a chlupaté flokati koberce, ratanová křesla, papasany nebo sedací vaky plněné luštěninami. Častým jevem byly v britských domácnostech také geometrické vzory, které se objevovaly na tapetách, nábytku i různých dekoracích. Jedním z nejtypičtějšých doplňků domácnosti byla v sedmdesátých letech lávová lampa (viz příloha č. 4), ve které se prolínají voskové bubliny s průhlednou tekutinou. Lamy se vyráběly v mnoha variantách a byly velice oblíbené nejen v Británii (Ryouta 2014). Britské domácnosti byly zvelebovány nejen po estetické stránce, ale jejich obyvatelé také již disponovali různou domácí elektronikou. Ve většině domácností se během sedmdesátých let stalo standardem vlastnit lednici, automatickou pračku, barevnou televizi nebo vysavač. Během sedmdesátých let si obrovskou popularitu získaly mrazicí boxy, jejichž počet se v letech 1970 až 1978 zdesetinásobil (Sandbrook 2010: 340-341). Tradiční malé obchody s potravinami začaly být nahrazovány supermarkety, kde mohli lidé využít širokou nabídku a koupit téměř jakékoli zboží v libovolném množství. Typické řadové domky se tak staly symbolem sílícího britského konzumerismu. Navzdory všem ekonomickým problémům, politické nestabilitě i ropným šokům se průměrným Britům během sedmdesátých let dařilo po materiální stránce dobře a britská společnost kulturně prosperovala.

4 VYBRANÉ OBLASTI POPULÁRNÍ KULTURY

4.1 Televizní vysílání a film

Jedním z nejoblíbenějších způsobů trávení volného času bylo v sedmdesátých letech sledování televize. Počet hodin, který Britové trávili u televize, v porovnání se šedesátými lety prudce vzrostl. V letech 1977 až 1979 průměrný občan strávil sledováním televize 16 hodin týdně a v zimním období až 20 hodin týdně. Nejvíce diváků měly televizní programy mezi dětmi a seniory (Marwick 1990: 206). Koncem šedesátých let bylo v Británii zahájeno barevné televizní vysílání, a tak se televize stala ještě atraktivnějším zdrojem zábavy. Do roku 1969 již vysílaly nejsledovanější britské stanice, BBC 1 a ITV, zcela barevně. Počet domácností vlastnících barevný televizor vzrostl počátkem sedmdesátých let na dvanáct milionů (BBC 2013).

Mezi nejvíce sledované pořady patřily zejména slavnostní události, například ty, které souvisely s britskou královskou rodinou. Svatba princezny Anny v roce 1974 a stříbrné jubileum královny Alžběty II. v roce 1977 se staly vůbec nejsledovanějšími televizními přenosy celé dekády. Britská monarchie neztratila důvěru veřejnosti ani přesto, že sedmdesátá léta byla pro Británii náročným obdobím plným změn a ekonomické nestability (Dobson: 2000: 101).

Je nepochybné, že Britové jsou velkými sportovními fanoušky. Různé sportovní události se mezi Brity pravidelně těší obrovské sledovanosti. Mezi nejoblíbenější sportovní přenosy v sedmdesátých letech patřila různá fotbalová mistrovství nebo boxerské zápasy (Marwick 1990: 206). Popularitu fotbalu v Británii dokazuje i vysoká sledovanost pořadu *The Big Match*, který pravidelně vysílala ITV od roku 1968

až do roku 1992. Podobný formát má i pořad *Match of the Day* vysílaný konkurenční stanicí BBC dodnes (Motson 1994: 4).

Dalšími hojně sledovanými událostmi byly například soutěže krásy, zejména *Miss World*, která se v sedmdesátých letech každoročně objevovala mezi deseti nejsledovanějšími pořady v Británii (TV Dot Com 2015). K dalším populárním televizním soutěžím patřil dodnes pořádaný *Eurovision Song Contest* neboli *Eurovize* či *Eurosong*. Soutěže se mohou účastnit zástupci všech zemí, které jsou aktivními členy Evropské vysílací unie. Každá účastnická země je reprezentována jednou písní. Nominovaní účastníci předvedou svoji píseň v přímém přenosu ve finále a nakonec je prostřednictvím hlasování diváků zvolen absolutní vítěz. Britové patří společně se Švédy mezi nejčastější vítěze soutěže (Eurovision Song Contest 2013).

Eurovision Song Contest se koná již od roku 1956 a se sledovaností přes 100 milionů diváků je nejsledovanější nespportovní událostí světa. Mezi nejznámější účastníky *Eurovize* patřili například Cliff Richard, Olivia Newton-John, Bonnie Tyler nebo švédská skupina *ABBA*, která se stala vítězem roku 1974. Právě *ABBA* se v Británii těšila obrovské popularitě, stejně jako další interpreti z kontinentální Evropy. Vstup Británie do Evropského společenství v roce 1973 posílil vliv Evropy na britskou populární kulturu. Naopak fascinace americkou kulturou postupně oslabovala. Dalším důkazem evropského vlivu na britskou populární hudbu byla například píseň *Y Viva España* švédské interpretky Sylvie Vrethammar, která oslavovala velmi populární dovolené u moře. Díky integraci s Evropou se zlepšila dostupnost zahraničních dovolených a jejich obliba v Británii během sedmdesátých let prudce stoupala. Britové tak častěji přicházeli do styku s kulturními vlivy ze zahraničí (Sandbrook 2010: 140-141).

Populární hudba má v televizním vysílání stálé místo a nejinak tomu bylo i během sedmdesátých let. Nejpopulárnějším hudebním pořadem tohoto období byl hudební žebříček *Tops of the Pops*, zkráceně *TOTP*, který BBC vysílala pravidelně od roku 1964 až do roku 2006. Nejdůležitější částí pořadu byl žebříček dvaceti nejprodávanějších nahrávek v Británii v předchozím týdnu (Newcomb 2013: 2356-2357). Součástí každého vysílání bylo živé vystoupení některých hudebníků, kteří se umístili v aktuálním hudebním žebříčku (BBC 2014). Součástí studia, kde se pořad natáčel, byl vždy taneční parket pro publikum, které se stalo neodmyslitelnou kulisou pořadu. Pořad *Tops of the Pops* měl během svého vysílání vysokou sledovanost a pro britské hudebníky představoval skvělou možnost se zviditelnit. Během sedmdesátých let v pořadu vystoupili například *Hollies*, *T-Rex*, *Queen*, nebo David Bowie (Sandbrook 2010: 348).

V sedmdesátých letech se Británii ekonomicky nedařilo, poválečný růst se zastavil a britská ekonomika stagnovala. Došlo ke zvýšení inflace a opakovaným stávkám pracující třídy. V důsledku těchto událostí krachovaly britské podniky, které již nebyly schopny konkurovat ostatním aktérům na mezinárodních trzích. Vzhledem k nepříznivým ekonomickým podmínkám britští filmoví a televizní producenti raději sázeli na komerční pořady, které měly oslovit co největší počet. V důsledku neutěšených poměrů u Britů sílily tendence k nostalgizaci minulosti, a tak si oblibu diváků znovu získala historická dramata, která v předchozích dvou dekáдах upadla v zapomnění. Tituly jako *Young Winston*, *Cromwell* nebo *Mary, Queen of Scots* byly oblíbené i v zahraničí (Christopher 1999: 89). Historický seriál *Upstairs Downstairs*, který zobrazoval život příslušníků vyšší třídy a jejich služebnictva, byl vysílán v letech 1971 až 1975 a nostalgicky vykresloval edwardovskou Británii jako mocné a hrdé impérium (Sandbrook 2010: 198).

Značné přízni diváků se těšily v sedmdesátých letech i seriály a sitkomy. Nejpopulárnější britský seriál všech dob, *Coronation Street*, diváky přezdívaný *The Street* nebo také *Corrie* se drží na obrazovkách už od roku 1960 a stal se tak nedílnou součástí britské populární kultury. Děj seriálu se odehrává ve smyšleném městečku Weatherfield poblíž Manchesteru. *Coronation Street* zachycuje životy obyčejných příslušníků pracující třídy a každý divák si tak v seriálu najde oblíbenou postavu, se kterou se může ztotožnit nebo je mu nějakým způsobem sympatická či blízká. *Coronation Street* si získala dlouhodobou oblibu Britů zejména díky tomu, že spolu s nimi během svého vysílání prožívá reálné události a zachycuje osudy a situace, které jsou obyčejným lidem blízké (Sandbrook 2012: 373). V sedmdesátých letech patřily mezi nejsledovanější například epizody, které se odehrávaly během oslav stříbrného jubilea královny Alžběty II v roce 1977. Děj *Coronation Street* je velmi dynamický a není v něm nouze o dramatické i humorné situace. Diváci si seriál natolik oblíbili, že se s jeho protagonisty i jejich příběhy téměř ztotožňovali a s napětím a očekáváním sledovali každou epizodu (Giles 2003: 189). Dlouhodobá popularita seriálu naznačuje, že Britové jsou konzervativním národem a pokud si nějaký program oblíbí, bude se těšit jejich přízni po dlouhou dobu. *Coronation Street* se v Británii i po více než padesáti letech stále vysílá v divácky nejatraktivnějším čase. (Christopher 1999: 113).

Seriál *Love Thy Neighbour* vtipně zachycoval vztah mezi Brity, kteří trpí rasovými předsudky, a jejich černošskými sousedy (Hunter - Porter 2012: 142-143). Seriál byl vysílán v letech 1972 až 1976 a po celou dobu byl velice populární, a to i navzdory častému používání stereotypního rasistického humoru. Podobně rozporuplnou pověst má mezi Brity i seriál *Till Death Do Us Part*. Jeho děj se odehrává v Londýně a hlavním hrdinou je bigotní Alf Garnett, který otevřeně vyjadřuje svoji

nelibost vůči černochem, židům, komunistům, homosexuálům, feministkám, Irům i dalším skupinám obyvatelstva. I když seriál čelil časté kritice za svoji nekorektnost, mezi britskými diváky se těšil velké oblibě. Jméno Alf Garnett se dokonce vžilo jako synonymum pro věčně nespokojeného člověka, který má ke všemu uštěpačné poznámky (Malik 2002: 97-98).

Série komedií *The Carry On...* volně navazuje na ealingovskou filmovou tradici. Filmy mají různorodé náměty, které se obvykle inspirovaly aktuálním děním v době vzniku. V sedmdesátých letech rapidně vzrostl počet Britů, kteří trávili dovolené v zahraničí u moře. Atmosféru zahraničních dovolených a typické chování britských turistů v zahraničí zachycuje například komedie *Carry On Abroad* z roku 1972 (Sandbrook 2012: 144-145). Nízkorozpočtové filmy humorně zesměšňují tradiční britské instituce a typické chování průměrných Britů. Většina filmů z této série se u filmových kritiků dočkala jen opovržení, ale britským divákům se humorné a kýčovité komedie líbily, a tak se udržely na televizních obrazovkách až do konce sedmdesátých let (Christopher 1999: 88). Díky lechtivému humoru se série filmů *The Carry On...* stala trnem v oku některých bojovníků za lepší morální standardy britských médií. V souvislosti se sexuální liberalizací britské společnosti ve druhé polovině sedmdesátých let však lehká erotika pronikla i do televize a filmů a postupně se stala běžnou součástí televizního vysílání. Lidé se stávali tolerantnějšími a filmoví producenti za účelem zvýšení sledovanosti často zařazovali do filmů erotické prvky. Typickým příkladem takto laděných filmů jsou například komedie *Carry On England* z roku 1976 nebo *Carry On Emmannuelle* z roku 1978 (Sandbrook 2012: 406-407).

Dalším oblíbeným žánrem v sedmdesátých letech byly kriminální seriály, které byly často kritizovány za přílišné vyobrazování násilí. S eskalující studenou válkou vzrůstal zájem obyčejných o špionáž

a detektivní vyšetřování. Mezi nejznámější zástupce krimi žánru patří například *Profesionálové (The Professionals)*. Seriál byl vysílán od roku 1977 a i jeho vznik byl poznamenán studenou válkou. Je zajímavé, že jako jeden z mála zahraničních seriálů byli *Profesionálové* uvedeni i v socialistickém Československu, a to včetně kontroverzní epizody *Členové klanu (Klansmen)*, která se na britské obrazovky nikdy nedostala, protože jeden z hlavních hrdinů v něm otevřeně propaguje rasismus (Gough-Yates – Osgerby 200: 136-137). Za největšího konkurenta *Profesionálů* lze označit kriminální seriál *The Sweeney*, který byl v Čechách vysílán pod názvem *Inspektor Regan*. Seriál popisuje osudy dvou policistů, kteří pracují pro speciální jednotku pro odhalování a prevenci ozbrojených loupeží a během vyšetřování se nezdráhají použít nekonvenční a drsné metody. V roce 2012 byl na motivy seriálu natočen celovečerní akční film (Strinati – Wagg: 236). Do zapomnění však neupadaly ani tradiční detektivní příběhy. Velké popularitě se například těšily filmové adaptace děl Agathy Christie jako *Vražda v Orient Expressu* (1974) nebo *Smrt na Nilu* (1978), ve kterých je ústřední postavou excentrický detektiv Hercule Poirot (Bunson 2000: 385).

Nejslavnější tajný agent James Bond byl vytvořen roku 1952 britským spisovatelem Ianem Flemingem. Od roku 1962 v Británii vznikají filmové verze Bondových příběhů, které se postupně staly kultovní záležitostí v celém světě. Filmy s Jamesem Bondem byly v sedmdesátých letech divácky velmi atraktivní zejména díky Bondovým výjimečným schopnostem a silnému charismatu, ale také díky výskytu přitažlivých žen a různých technických vymožeností. V sedmdesátých letech, kdy se britská ekonomika nacházela ve stavu stagflace, byla atmosféra ve společnosti napjatá, a tak je logické, že sebejistý a všestranně nadaný hrdina James Bond Britům svými schopnostmi silně učaroval (Marr 2009: 142-143). Jak jsem již dříve zmiňovala, v období studené války v Británii vzrostl zájem

veřejnosti o témata související se špionáží. I tato tematika se ve filmech s Jamesem Bondem velice často vyskytovala. Během sledování si také lze povšimnout, že mnoho záporných postav, s nimiž se *agent 007* potýká, má v původním znění rozpoznatelný východoevropský přízvuk. Během sedmdesátých let bylo zfilmováno celkem pět Bondových dobrodružství. Ve filmu *Diamanty jsou věčné* (1971) ztvárnil hlavní postavu Sean Connery. V dalších filmech ze sedmdesátých let Conneryho již vystřídal Roger Moore. Ten zazářil ve filmech *Žít a nechat zemřít* (1973), *Muž se zlatou zbraní* (1974) nebo *Špion, který mě miloval* (1977). Po ukončení studenoválečného konfliktu začal zájem o filmy s Bondem upadat, ale v polovině devadesátých let si *agent 007* znovu získal přízeň další generace diváků, která trvá až do současnosti (Česká televize 2015).

Technologický rozvoj umožnil filmovému průmyslu vývoj a použití nových filmových efektů. Na konci šedesátých let se stal přelomovým dílem film *2001: Vesmírná Odyssea* režiséra Stanleyho Kubricka, který odstartoval příval dalších sci-fi filmů a seriálů. Často docházelo ke spojení britské a zahraniční produkce, protože filmování za použití speciálních efektů bylo finančně i technicky náročné. Díky rozmachu moderních technologií začalo vznikat mnoho filmových děl inspirovaných fantasy a science-fiction literaturou. Později byl v britsko-americké koprodukcí natočen například film *Superman II* (Christopher 1999: 85).

Mezi nejpopulárnější britská díla žánru sci-fi patří kultovní seriál *Doctor Who*, který se stal nedílnou součástí britské moderní kultury. BBC tento seriál vysílá již od roku 1963 a i dnes se těší velké sledovanosti nejen v Británii, ale i v zahraničí. V době, kdy byla Británie v ekonomickém i sociálním úpadku i dospělí jedinci rádi zapomněli na realitu a prožívali dobrodružství spolu s Pánem času (Crowther 1999:127). Seriál zachycuje neobvyklé putování výstředního

samotářského hrdiny, který je schopen cestovat časem. Po druhé světové válce Británie postupně začala ztrácet svůj význam na mezinárodní scéně. Britové se tedy rozhodli, že svůj patriotismus vyjádří spíše typickým britským humorem. Hlavnímu hrdinovi jsou přisuzovány vlastnosti, které Britové pojali za vlastní – inteligence, vtip, ale i roztržitost (Booth 2013: 57). *Doctor Who* dokazuje, že kultura může mít vliv na veřejné mínění. I když se děj seriálu neodehrává na planetě Zemi, jeho tvůrci dokázali ovlivnit názor britské veřejnosti na politiku tehdejšího premiéra Edwarda Heatha. Na počátku sedmdesátých let otevřeně podpořili evropskou integraci. Nedlouho po podepsání dohody o přístupu Británie do Evropského společenství byl odvysílán díl, kde existuje Galaktická Federace, která je paralelou Evropského společenství. Samotná federace je vyobrazována ve velmi kladném světle a členství hrdinům seriálu zajistí pomoc ostatních aktérů, stejně jako by tomu mělo být v Evropském společenství (Sandbrook 2012: 163). Seriál reflektuje dění v sedmdesátých letech i dalšími způsoby. Například nová partnerka, kterou Pán času získal v roce 1974, byla nezávislá moderní vědkyně. I v reálném světě měly v té době ženy tendence se osamostatňovat a dokazovat, se mohou mužům svými schopnostmi vyrovnat (Sandbrook 2010: 369-370).

V roce 1977 začala ve Spojených státech amerických vznikat filmová série *Star Wars*. Ústředním tématem filmů je konflikt mezi dvěma řády. Vedle hlavní dějové linie se zde vyskytují další, drobnější zápletky a typické bitvy se světelnými meči. V dalších dekádách vzniklo několik pokračování ságy. Mezi nejznámější patří například *Návrat Jediho* (1983), *Skrytá hrozba* (1999) nebo *Pomsta Sithů* (2005). *Star Wars* se staly fenoménem a získaly si obrovské zástupy fanoušků. Během sedmdesátých let se v Británii těšil velké popularitě i další sci-fi fenomén – americký *StarTrek*. Od roku 1966 začal vznikat nejprve hraný

seriál, na který postupně navazoval animovaný seriál a později i šest celovečerních filmů. *StarTrek* pojednává o putování lodi *USS Enterprise*, jejíž posádka v čele s kapitánem Kirkem prozkoumává vesmír (Crowther 1999: 451). Fanoušci *StarTreku* jsou přezdíváni *trekkies* a mnoho z nich můžeme nalézt i mezi slavnými osobnostmi. Svoji oblibu *StarTreku* veřejně projevil například poslední představitel Jamese Bonda Daniel Craig či slavný britský hudebník Mike Oldfield (McSmith 2014). Obliba fantasy a sci-fi žánru v sedmdesátých letech souvisela hlavně s rozmachem elektrotechniky a elektroniky, která si pomalu nacházela cestu i do běžných britských domácností.

Ve společensky a ekonomicky rozjitřené situaci se dobře dařilo humoru, který alespoň částečně odváděl pozornost od nelehké situace nebo se jí snažil vtipně odlehčit. Britský humor v televizi prezentovala například komediální skupina *Monty Python* založená v roce 1969, která natočila pro televizi BBC televizní seriál *Monty Pythonův létající cirkus*. Seriál by vysílán v letech 1969 až 1974 a celkem vzniklo 45 dílů. Každý díl obsahoval několik skečů, ve kterých se komici nebáli zesměšňovat různé aspekty tradičního britského života. Jejich humor byl pečlivě vystavěný a obsahoval mnoho literárních a filosofických odkazů, ale komici se zároveň nezdráhali využívat často velmi absurdní humor, a tak si jejich skeče vydobily oblibu mezi britskou veřejností. Mezi nejproslulejší celovečerní filmy z dílny skupiny *Monty Python* patří například *Monty Python a Svatý Grál* (1974) nebo *Život Briana* z roku 1979 (Gent 2014). Dalším velmi oblíbeným komikem byl v sedmdesátých letech Benny Hill. Jeho show se vysílala od roku 1955 do roku 1991 ve více než 140 zemích světa. Hillovy groteskní skeče byly založeny zejména na jeho umění pantomimy. Jeho svérázný humor, který se vyznačoval častým užíváním dvojsmyslů, Britům imponoval (Crowther 1999: 215). Benny Hill si udržel popularitu publika po několik dekád.

Jeho show dosáhla vrcholu sledovanosti v roce 1977, kdy byla sledována 21 milionů diváků (Rich 2009).

4.2 Hudba

Hudba představuje neopomenutelnou součást každé kultury. Mladí lidé si prostřednictvím hudby, módy a životního stylu formují vlastní identitu a vyjadřují svoji individualitu. Hudební průmysl zároveň představuje jedno z nejvýnosnějších odvětví kulturního průmyslu. Od padesátých let dvacátého století Británie zažívala mnoho sociálních i kulturních změn. Docházelo k postupné liberalizaci britské společnosti a nové kulturní prvky, které s sebou přinesli do Británie imigranti z různých částí světa, ovlivnily celou společnost a měly zásadní vliv na vývoj populární kultury i hudby v dalších dekádách. V sedmdesátých letech začaly nabývat na popularitě nové hudební styly, které se za přispění nových vlivů postupně vyvinuly z hudby let šedesátých. Mezi nejvýraznější žánry, které se v Británii objevily během sedmdesátých let, patřily glam rock a punk, avšak na tehdejší hudební scéně působilo i mnoho hudebníků hrajících hard rock a progresivní rock nebo různé formy world music (Flinder 1996: 8).

4.2.1 World music, reggae a ska

V důsledku dekolonizace v šedesátých letech a také díky všudypřítomné globalizaci na území Británie docházelo k míšení ras a postupně vznikala multietnická společnost. Lidé cizího původu vnášeli do britské kultury různé prvky svého kulturního dědictví. Fascinace britské společnosti rozličnými východními filosofiemi například zajistila, že v populární hudbě se začaly objevovat prvky tradiční indické hudby. O tuto skutečnost se také do velké zasloužili míry *The Beatles*, když na konci šedesátých let začali hudebně experimentovat a George

Harrison představil západnímu světu Raviho Šankara, nejznámějšího hráče na sitár všech dob (Broughton – Ellingham 2000: 109). Dalším hudebním žánrem, jehož obliba v sedmdesátých letech prudce stoupla, bylo reggae. Reggae a jemu blízké žánry jako ska, rocksteady a northern soul byly oblíbené nejprve hlavně mezi subkulturními hnutími mládeže *mods* a *skinheads*, ale později se tato hudba dostala do povědomí široké veřejnosti. Nejznámější ikonou karibské hudby je nepochybně jamajský zpěvák Bob Marley, jehož písně byly silně ovlivněny rastafariánskou vírou (Rothermund 2006: 97). Velké oblibě se v Británii těšil i Jimmy Cliff, další Jamajčan, který si získal popularitu nejen jako zpěvák, ale i jako hlavní hrdina filmu *The Harder They Come* z roku 1972. Film autenticky přibližoval divákům život chudého Jamajčana, který byl donucen zajistit si obživu prostřednictvím kriminální činnosti spojenou s distribucí marihuany. Film si získal velkou oblibu a soundtrack k tomuto snímku pozvedl popularitu reggae po celém světě. Další zásadní postavou reggae hudby je Toots Hibbert s kapelou *The Maytals*, kteří se proslavili například hity *54-46 That's My Number*, *Pressure Drop* nebo *Monkey Man*. Mezi další známé interprety první vlny reggae můžeme také zařadit Desmonda Dekkera či Petera Toshe (Smith 2011: 1198-1199).

Po vzoru interpretů první vlny reggae vznikalo v Británii v pozdějších letech mnoho kapel hrající podobnou hudbu. Koncem sedmdesátých let se objevil žánr 2tone, který mísil původní jamajské reggae a ska s punkrockovými prvky. Hudba tak měla rychlejší tempo a byla celkově syrovější a údernější. 2tone kapely se většinou skládaly z hudebníků různého původu, někteří byli Britové, další pocházeli z řad imigrantů z Karibiku, Asie a dalších oblastí. Mezi nejznámější britské 2tone kapely patří například *The Specials*, *The Selecter*, *Madness* nebo *The Beat* (Storry – Childs 1999: 546). Druhá vlna reggae hudby, která se v Británii objevila na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let

se od první vlny odlišovala nejen hudebně, ale i v textech písní. I přesto, že většina ska a reggae skladeb působí na první poslech hravě a optimisticky, není výjimkou, že jejich autoři vyjadřují své nesouhlasné názory se situací ve společnosti či politice. S nástupem Margaret Thatcherové do čela britské vlády na sklonku sedmdesátých let se objevilo mnoho jejích odpůrců, a to i mezi hudebníky. Posluchači 2tone hudby otevřeně vyjadřovali nejen vzájemnou solidaritu a pospolitost mezi bělošskou a černošskou komunitou, ale hlavně nespokojenost s tehdejší konzervativní vládou Margaret Thatcherové. Autoři se ve svých skladbách nebáli kriticky reagovat na úpadek britské ekonomiky, neutěšenou situaci v britské společnosti a politiku nové britské vlády. Mezi jedny z nejproslulejších písní s protithatcherovskou tematikou patřily *Ghost Town* od *The Specials* a *Stand Down Margaret* kapely *The Beat* (Merat 2012).

4.2.2 Hard rock a progresivní rock

Mezi velice populární žánry v sedmdesátých letech patřil také hard rock. Pro rockové skladby jsou typické zejména propracované kytarové riffy a silné, dobře zapamatovatelné melodie. Mezi oblíbené britské hard rockové kapely patřili v sedmdesátých letech například *Status Quo*, *The Kinks* nebo *The Who*. Později na jejich úspěch navázaly celosvětově populární formace jako *Led Zeppelin*, *Deep Purple*, *Black Sabbath* nebo *Rainbow*. V sedmdesátých letech došlo k několika důležitým proměnám, které zvýšily oblibu rockové hudby mezi britskými posluchači. Díky technologickému rozvoji se zkvalitnily zvukové možnosti hudebníků. Technické vybavení nahrávacích studií bylo modernizováno a hudebníci tak měli během nahrávání více možností jak svoji hudbu zdokonalit. Jejich písně sice byly propracovanější po technické stránce, ale rozhodně již nepůsobily tak autenticky jako dřívější nahrávky.

Většina rockových hudebníků se objevila na hudební scéně v mladém věku během šedesátých let. V následující dekádě už byli zkušenější a instrumentálně zdatnější. Hard rock a progresivní rock sedmdesátých let, který je typický výraznými kytarovými sóly, způsobil, že se sóloví kytaristé se stávali stejně obdivovanými hvězdami jako frontmani kapel. Během sedmdesátých let se rocková hudba definitivně stala záležitostí mainstreamové kultury a hudebníci představovali idoly pro velké množství fanoušků. Ti nejoblíbenější se dokonce dostali do pozic, kdy měli velký vliv na formování veřejného mínění, a mohli tak ovlivňovat veřejný život v mnoha aspektech – od módy až po politiku. Někteří hudebníci, jako například David Gilmour z *Pink Floyd*, se dlouhodobě snaží být svým fanouškům dobrými vzory, a tak podporují různé charitativní organizace, které se zabývají pomocí nemajetným a nemocným nebo ochranou životního prostředí a bojem za práva zvířat (Honigsbaum 2005). Jiné známé osobnosti, jako například Joe Strummer, frontman skupiny *The Clash*, měly možnost prostřednictvím své hudby ovlivnit politické smýšlení příznivců kapely. I když byl Strummer synem diplomata z vyšší střední třídy, jeho politická orientace byla silně levicová, což se promítalo i v textech písní *The Clash*. Mladí posluchači, kteří dosud neměli vlastní vyhraněný názor na politiku, často myšlenky svých idolů pojímali za sobě vlastní (McLemee 2003).

Z blues rocku, hard rocku a psychedelického rocku šedesátých let se v sedmdesátých letech postupně vyvinul progresivní rock, někdy také zkráceně označovaný jako progrock. První velkou kapelou progresivního rocku se stali *King Crimson*. Brzy je následovali například *Pink Floyd*, *Genesis*, *Yes*, *Emerson, Lake and Palmer* nebo *Jethro Tull*. Britští hudebníci se snažili pozvednout uměleckou hodnotu své hudby, a tak kladli důraz zejména na instrumentální zdatnost jednotlivých hudebníků. Texty písní byly často velmi komplikované, abstraktní a plné

fantazie a filosofických myšlenek. Často také vznikala konceptuální alba, kde na sebe jednotlivé skladby postupně navazovaly, a vytvářely tak souvislý příběh. Nejvíce se o popularitu konceptuálních alb zasloužili právě britští *Pink Floyd*, kteří během sedmdesátých let stihli vydat celkem čtyři. Konceptuální alba *Pink Floyd* dosáhla i přes svoji komplikovanost obrovského komerčního úspěchu a zejména nahrávky *Dark Side of the Moon* (1973) a *The Wall* (1979) představují dodnes obrovský zdroj inspirace pro další generace hudebníků (Crowther 1999: 363). Progresivní rockové kapely sedmdesátých let se nebály experimentovat se zvukem, a tak lze v písních zaslechnout aranže inspirované nejrůznějšími vlivy od vážné hudby až po world music. Většina prog rockových skladeb byla komplikovaná a dlouhá, takže tento žánr oceňovali spíše vyzrálější a uvědomělejší posluchači. Progresivní rock dosáhl vrcholu popularity v polovině sedmdesátých let, ale postupně byl vytlačen glam rockem, který byl hudebně jednodušší a pro mladé posluchače poutavější a atraktivnější, a to zejména díky propojení hudby, módy a hédonistického životního stylu.

4.2.3 Glam rock

Na počátku sedmdesátých let se v Británii začala formovat nová odnož rockové hudby. Glam rock, někdy také nazývaný glitter rock, kombinoval prvky hardrocku a elektronické hudby. Obliba glam rockové hudby vycházela z její jednoduchosti a chytlavosti. V době, kdy se začal glam rock dostávat na vrchol hudebních žebříčků, v Británii převažoval hard rock a progresivní rock, který upřednostňoval instrumentálně zdatné hudebníky a hlubokomyslné texty skladeb. Britská hudební scéna postrádala populární rockové kapely, jakými byli v šedesátých letech například *The Beatles*, *Rolling Stones*, *The Kinks* nebo *Monkees*. Tyto kapely byly schopné napsat melodické chytlavé skladby, které oslovovaly

velkou část mladého publika. Právě v tuto dobu se objevil glam rock, žánr, který vycházel z v té době oblíbeného hardrocku, ale obohatil jej právě o chytlavé refrény a atraktivní vizuální stránku (Hrabalík 2009).

Mezi průkopníky glam rocku nepochybně patří Marc Bolan a David Bowie. Pro příznivce glam rocku je charakteristický extravagantní styl oblékání a velmi výrazný make-up, který ve velké míře používali i muži. I když docházelo k postupné liberalizaci názorů britské společnosti, glam rock byl ve své době většinou Britů považován za velmi provokativní styl. Extravagantní vzhled v kombinaci s chytlavou hudbou zajistil glam rockovým kapelám oblibu mezi mladými fanoušky, ale také i silnou publicitu v médiích. Skupina *T-Rex* v čele s Markem Bolanem dosahovala největší popularity mezi lety 1971 a 1973, kdy se jim podařilo vydat několik obrovsky úspěšných singlů po sobě. Písně jako *Get It On*, *Jeepster*, *Hot Love* nebo *Children of the Revolution* se staly mezi posluchači velkými hity. Texty Bolanových skladeb většinou oslavovaly hedonistický životní styl a lidskou sexualitu (Auslander 2006: 71-73).

Další nepřehlédnutelnou ikonou glam rocku je hudebník David Bowie, který je považován za jednu z nejkontroverznějších a nejvlivnějších osobností britské hudební scény. V Bowieho hudbě je patrná inspirace americkými rockovými hudebníky, například Lou Reedem nebo Iggy Popem, ale také folkovou hudbou (Wilcken 2005: 43). Bowieho vystoupení v sedmdesátých letech byla velice propracovaná. Nejen že je obohacoval o velmi extravagantní kostýmy a make-up, ale vnášel do nich i různé dramatické prvky. V sedmdesátých letech dokonce David Bowie vyvinul své vlastní alter ego v podobě androgynní popové hvězdy Ziggyho Stardusta. Reakce na Bowieho vystupování byly rozporuplné. Mezi konzervativnějšími britskými občany nepochybně vyvolával šok a často i odpor, ale mladí lidé, kteří toužili poznat něco nového, si extravagantního Bowieho zamilovali. Popularita *T-Rex* a Davida

Bowieho měla vliv na mnohé další hudebníky, kteří se v pozdějších letech snažili napodobit jejich vystoupení. Mezi pozdější glam rockové hvězdy můžeme zařadit například kapely *The Sweet*, *Slade* nebo *Bay City Rollers* (Christopher 1999: 144-145). Glam rock se těšil obrovské popularitě mezi britskou mládeží hlavně v první polovině sedmdesátých let, avšak ve druhé polovině dekády byl vytlačen punkem.

4.2.4 Punk

Ve druhé polovině sedmdesátých let se v Británii objevil nový fenomén, který dočasně zastínil většinu dosavadních hudebních žánrů. Punk byl v Británii neokoukaný a působil velmi kontroverzně, a proto si snadno a rychle získal popularitu mezi revoltující britskou mládeží. Starší generace rockerů a bývalých hippies se vyžívala v poslechu instrumentálně zdatných rockových kapel. Rockové hvězdy, které se objevily v předchozích letech, zbohatly a staly se součástí mainstreamové kultury. Jejich hudba však byla mladým lidem velmi vzdálená a nenesla v sobě žádné poselství a vzdor, po kterém mládež přirozeně toužila. Ve druhé polovině sedmdesátých let bylo tedy nevyhnutelné, aby se na hudební scéně objevilo něco nového, co ji oživí a osloví nastupující mladou generaci. Tehdejší rockoví velikáni, kteří byli posměšně nazýváni „*rockovými dinosaury*“, byli nahrazeni punkery, kteří vyjadřovali svůj odpor k autoritativním ideologiím nejen svými texty a hudbou, ale také extravagantním a šokujícím vzhledem. Hard rocková hudba, která se vyznačovala svou propracovaností, byla nahrazena agresivním, minimalistickým punkem. Vznik punku nepochybně do velké míry souvisel s neutěšenou situací ve společnosti a s bídým stavem britské ekonomiky v sedmdesátých letech. Britská vláda se údajně obávala, že příznivci punku by mohli ostře reagovat na tehdejší situaci, podobně jako tomu bylo v roce 1968, kdy na Grosvenor Square v Londýně propukla masová

demonstrace proti válce ve Vietnamu. Vládě se nelíbilo, že nová hnutí mládeže by mohla ve společnosti vyvolat nepokoje a anarchii a pobízet další občany k revoltě (Gallagher 2013)

Ve druhé polovině sedmdesátých let se spolu se slávou kapely *The Sex Pistols* punk rychle rozšířil do celého světa. Punková hudba reflektovala pocity mnoha mladých lidí. Na rozdíl od naivně optimistických šedesátých let mnoho lidí cítilo vztek, frustraci a zoufalství a tyto pocity se promítaly do punkové hudby. O povaze punkového hnutí vypovídá i jedno z jejich známých hesel, „*No Future!*“ (Flinders 1996: 9). Punk byl zejména na území Británie velmi výrazným hnutím, ale jeho popularita byla spíše dočasná. Velká část britské mládeže byla konzervativní a poslouchala raději disco hudbu nebo zůstávala věrná klasickému rocku. Prodejnost punkových nahrávek byla ve srovnání s ostatními žánry značně nižší. Instrumentální zdatnost punkových hudebníků nebyla na příliš vysoké úrovni. Pozornost fanoušků a médií si punk spíše než hudbou získal tím, že byl kontroverzní a punkeři byli zajímaví svými radikálními názory a extravagantním vzhledem.

Nejproslulejší britskou punkovou kapelou jsou *The Sex Pistols*. Silný ohlas, který svým působením ve druhé polovině sedmdesátých let vyvolali, byl nepochybně podpořen tehdejší napjatou situací v Británii. Kapele přineslo úspěch kontroverzní vystupování během koncertů a texty písní, které nešetřily kritikou vůči britské společnosti a politickým elitám. V důsledku obrovské nezaměstnanosti v tehdejší Británii mladí lidé pociťovali frustraci a vztek, a proto se s punkem snadno ztotožňovali. Navzdory progresivní povaze sedmdesátých let zůstávala značná část společnosti dále velmi konzervativní, a tak se cítila chováním punkerů silně pobouřena. Poté, co členové *Sex Pistols* použili během televizního rozhovoru vulgární výrazy, se se mezi britskou veřejností zvedla obrovská vlna nevole. Moderátor pořadu Bill Grundy byl odvolán, koncerty

The Sex Pistols byly často zakazovány a nahrávací společnost EMI jim dokonce zrušila kontrakt. Docházelo i k protestům proti konání koncertů *Sex Pistols*, jako například ve velšském městě Caerphilly, kde se sešlo přes 150 odpůrců kapely zejména z řad křesťanů, aby vyjádřili svůj nesouhlas s konáním koncertu skupiny v jejich městě (BBC News 2006). V důsledku těchto událostí se *Sex Pistols* dostali na titulní stránky všech britských novin. Podařilo se jim nejen pobouřit veřejnost, ale hlavně se rychle zviditelnit (Hornby 2007).

Úspěch skupiny *Sex Pistols* zapříčinil, že v Británii začalo vznikat velké množství amatérských kapel. Mladí lidé viděli, že i bez hudebního nadání je možné se proslavit. Mezi další nejproslulejší punkové kapely sedmdesátých let patří například *The Clash*, *Sham69* nebo *The Buzzcocks*. I přes odpor punkerů vůči autoritativnímu chování později mnoho z kapel podepsalo nahrávací kontrakty u velkých hudebních vydavatelů (Sandbrook 2012: 550-551).

Kapela *Sex Pistols* se snažila veřejnost hlavně šokovat, a to za každou cenu. Nebylo pro ně překážkou hrubě urážet britskou monarchii a někteří členové dokonce nosili nacistické symboly na oblečení. Kapela sice britskou veřejnost šokovala, ale jejich písně neobsahovaly žádné hlubší myšlenky nebo konkrétní politické názory (D'Ambrosio 2003). Odlišný přístup k punkové hudbě měla například kapela *The Clash*, která oproti jiným vynikala nejen hudebně, ale i vyzrálostí textů písní. Na rozdíl od většiny kapel, která se snažila pouze provokovat prostřednictvím písní o třech akordech, *The Clash* obohacovali své písně o prvky mnoha dalších žánrů, například reggae. Jejich texty byly politicky vyhraněné a dotýkaly se závažných témat jako je rasismus, nezaměstnanost nebo konzumerismus, který se v britské společnosti během sedmdesátých let rychle rozšiřoval.

4.2.5 Disco

Pokud se zabýváme britskou populární kulturou sedmdesátých let, rozhodně nesmíme opomenout disco hudbu. Glam rock a punk byly v sedmdesátých letech sice velmi výraznými fenomény, ale jejich popularita nikdy nebyla tak obrovská a dlouhodobá jako popularita disca. V roce 1977 byl do kin uveden film *Horečka sobotní noci* s Johnem Travoltou v roli Tonyho Manera. Film z tanečního prostředí doprovázený chytlavými písničkami kapely *Bee Gees* si okamžitě získal srdce mnoha diváků a posluchačů a významně přispěl k popularizaci disco hudby (Flinders 1996: 9). Soundtrack k *Horečce sobotní noci* se stal jedním z nejprodávanějších alb sedmdesátých let. Díky vstupu Británie do Evropského společenství v roce 1973 došlo k integraci s Evropou nejen v ekonomice a politice, ale také v oblasti kultury. Zámořští interpreti jako například němečtí *Boney M* nebo švédská *ABBA* byli v Británii koncem sedmdesátých let na vrcholu své popularity (Sandbrook 2012: 565). V roce 1974 se *ABBA* s hitem *Waterloo* stala vítězem *Eurovision Song Contest*, pompézní hudební soutěže, které se účastní všechny země, které jsou aktivními členy Evropské vysílací unie (Gammond 1991: 180). Během sedmdesátých let vydala *ABBA* mnoho dalších hitů, které obsazovaly přední příčky hitparád a v roce 1977 se stala nejprodávanějším interpretem na světě (Gammond 1991: 1). I když je disco z pohledu hudebních kritiků prvoplánové a komerční, britská veřejnost si tento žánr zamilovala. Disco si získalo příznivce napříč všemi generacemi i společenskými vrstvami. Skladby jsou většinou optimistické, chytlavé a jednoduše zapamatovatelné a poskytují na rozdíl od jiných žánrů možnost tance. V důsledku obrovské obliby disca došlo v Británii k rozšíření tanečních škol, které nabízely výuku disco tance po vzoru Johna Travolty pro zájemce každého věku (Sandbrook 2012: 23).

V sedmdesátých letech došlo v Británii k technologickému rozvoji, a tak měli britští hudebníci větší možnosti během koncertů i pořizování nahrávek. Rockoví hudebníci, kteří se objevili na hudební scéně již v předchozí dekádě, se neustále instrumentálně zlepšovali a snažili se rockovou hudbu pozvednout na vyšší úroveň. Došlo tedy k obohacení skladeb o rozličné aranže nebo zvukové efekty. Skladby byly dlouhé a měly často abstraktní texty. Progresivní rocková hudba byla v sedmdesátých letech na svém vrcholu. I když je progresivní rock obecně považován za velmi kvalitní hudbu, tehdejší mladí lidé ho nedokázali ocenit, protože jim byl hudebně i myšlenkově vzdálený. V důsledku toho vznikl glam rock, žánr, který kytarovou hudbu zjednodušil a obohatil ji o atraktivní vizuální stránku a sexuální tematiku a stal se tak mezi mladými lidmi oblíbeným. Dalším výrazným hudebním žánrem, který je typický pro sedmdesátá léta, je punk, který neklade důraz na instrumentální dovednosti hudebníků, naopak je hudebně velmi jednoduchý a úderný. Punkeři chtěli prostřednictvím své hudby hlavně pobouřit veřejnost a projevit své kontroverzní názory. Některé z kapel později začaly experimentovat s dalšími hudebními žánry, aby se obohatily po hudební stránce. Spolu s vysokým množstvím imigrantů vzrůstal vliv odlišných kultur na britskou hudbu. Velkou popularitu si získalo jamajské reggae. Původní jamajští interpreti inspirovali několik další generace hudebníků, kterým jsou dodnes inspirací. Na konci dekády, kdy byli lidé přesyceni rockovou hudbou, bleskově vzrostla popularita disco hudby. Britská hudební scéna byla během sedmdesátých let velmi různorodá. Někteří hudebníci byli na velmi dobré úrovni, ale nechyběly ani kontroverzní žánry, jejichž popularita se zakládala spíše na vizuální stránce či schopnosti šokovat. Integrace s kontinentální Evropou a přísun imigrantů z různých částí světa britskou populární kulturu obohatil o mnoho nových prvků. Sedmdesátá léta byla z kulturního hlediska pestrou a progresivní dekadou.

4.3 Móda

V módě sedmdesátých let lze jednoznačně rozpoznat vliv předchozí dekády. V první polovině sedmdesátých let zůstaly u žen v oblibě minisukně a u obou pohlaví byl stále v kurzu hippie styl inspirovaný šedesátými lety. V módě sedmdesátých let můžeme pozorovat výrazný vliv etno stylu. Nosily se například blůzy inspirované tradičními mexickými oděvy, ponča a různé typy pláštíků. Velmi znatelná je i inspirace tradičními cikánskými a indiánskými oděvy. Častým dekorativním prvkem na oblečení tak byly například pestrobarevné výšivky, bohaté volány či řasení nebo korálkové aplikace. Nosily se i potrhané džíny nebo maxi šaty sahající až ke kotníkům. Hippie styl se vyznačoval pestrými barvami a divokými vzory a také nošením velkého množství doplňků, například náhrdelníků a náramků z korálek či přírodních materiálů. Muži i ženy nosili různé čelenky, klobouky se širokou krempou, šály, šátky a opasky. Z obuvi byly nejpoblárnější různé typy sandálů a pantofle značky Birkenstock, které se pro svoji pohodlnost těšily velké oblibě u cestovatelů, díky nimž se postupně rozšířily z Německa do celého světa (Nostalgia Central 2014). Obliba hippie stylu však od přelomu šedesátých a sedmdesátých let postupně oslabovala. V první polovině sedmdesátých let začala hippie móda ztrácet svoji popularitu a byla postupně nahrazována novými trendy. Značnou oblibu si získala sportovní móda. Obyčejná trika se stala plnohodnotnou součástí každého šatníku a začaly se na nich objevovat všelijaké designy, vtipné slogany nebo loga sportovních týmů. Výrazné módní prvky s sebou obvykle přinášely také subkultury mládeže, které se zpravidla pojily s určitým hudebním žánrem. Mezi nejvýraznější módní vlny sedmdesátých let lze považovat punkovou a glam rockovou módu (Herald 2007: 6) Oba tyto styly byly velmi extravagantní a získaly si oblibu zejména mezi mladými lidmi, kteří se snažili upoutat na sebe pozornost.

S postupnou sexuální liberalizací společnosti v sedmdesátých letech si popularitu získal androgynní styl. Britská společnost se stala otevřenější k dříve tabuizovaným tématům a mnoho lidí se uchýlilo k různým sexuálním experimentům, aby tak prozkoumali svoji sexualitu a vyjádřili svoji otevřenost a toleranci k odlišnostem. Během sedmdesátých let se mnoho osob přiklonilo k bisexualitě. Tato skutečnost se odrazila i v módě a stylu. Rozdíly mezi vzezřením mužů a žen se zmenšovaly a zejména v pánské módě sedmdesátých let můžeme spatřit obrovské množství ženských prvků (Arnold 2001: 123). Rozmach androgynního vzhledu mezi Brity souvisel s popularitou glam rocku a gilfter rocku, který se na hudební scéně objevil v první polovině sedmdesátých let. Tehdejší hudební hvězdy jako Marc Bolan ze skupiny *T-Rex*, David Bowie nebo Garry Giltter představovali módní ikony, které se nebály experimentovat se svým vzhledem. Zástupci mužského pohlaví se nezdráhali nosit úzké kožené kalhoty nebo upnuté oblečení s divokými vzory. Nebylo výjimkou, že muži nosili výrazný make-up, třpytivé doplňky a boty na platformě nebo podpatku (viz příloha č. 5). Důležitou součástí celkového vzhledu byl také účes. U mužů vzrostla obliba velmi dlouhých vlasů obarvených na černo nebo platinovou blond (Herald 2007: 42).

Móda spojená s punkem byla velmi extravagantní. Pro punkery vzhled představoval nejlepší příležitost k šokování svého okolí. Typickými prvky punkového oděvu byly roztrhané džíny či punčochy, kožená bunda a těžká obuv. Důležitou roli hrály doplňky, a to zejména nášivky s logy oblíbených kapel nebo různými hesly, piercing, spínací špendlíky, řetězy nebo různé obojky (viz příloha č. 6). Velmi častý jevem byly různobarevné účesy tvarované do bodlin nebo kohouta. Jednou z nejnámějších postav punkové módy je návrhářka Vivienne Westwood, jež se podílela na vytvoření image kapely *The Sex Pistols*, kterými se pak inspirovala britská mládež. Westwood se od nekonvenčního punkového oblečení

postupně vypracovala na jednu z nejžádanějších módních návrhárek současnosti. V souvislosti s punkem během sedmdesátých let došlo k rozmachu kultury *DIY* neboli *do it yourself*, kdy si lidé svépomocí vylepšovali oblečení nebo vyráběli módní doplňky. Trend *do it yourself* se netýkal jen módy, ale mnoha dalších oblastí běžného života. Mnoho amatérských punkových skupin také vydávala své nahrávky svépomocí bez účasti vydavatelů. Prostřednictvím *do it yourself* kultury mladí lidé vyjadřovali nesouhlas s konzumním způsobem života většinové společnosti (Arnold 2001: 46-48).

Další zajímavou módní vlnu s sebou na samém konci sedmdesátých let přineslo disco. S popularitou filmu *Horečka sobotní noci* s Johnem Travoltou v hlavní roli se rozšířila obliba oblečení ve stylu disco. V oblíbě stále zůstávaly sukně různých délek a nově se rozšířila obliba overalů. Oblíbeným prvkem byly kalhoty do zvonu, které často nosili i muži. Nejčastějším typem obuvi byly boty na platformě. Celý outfit byl zpravidla doplněn třpytivou bižuterií a doplňky. Oblečení pro denní nošení bývalo umírněné. Během návštěv klubů a diskoték na sebe však chtěli Britové strhávat pozornost, a tak byla většina večerních outfitů velmi výrazná. Oblečení bylo ušito ze třpytivých či lesklých materiálů a ženy nosily dramatický make-up. Ženy měly nejčastěji dlouhé rovné vlasy, zatímco muži si nechávali na hlavách vytvářet účes zvaný *afro* (Sonneborn 2014: 46).

5 ZÁVĚR

Sedmdesátá léta 20. století jsou ve spojení s Británií obecně vnímána jako nepříznivá dekáda. Doba ekonomického blahobytu skončila již na samém počátku sedmdesátých let. Během šedesátých let došlo v západním světě k vzestupu konzumerismu, a tak se britská ekonomika postupně transformovala z průmyslové ekonomiky na ekonomiku služeb. Současně došlo k nárůstu inflace. Mnoho podniků krachovalo, a tak v Británii prudce stoupla nezaměstnanost. S vzrůstajícím vlivem odborů opakovaně docházelo ke stávkám dělnictva a dalším nepokojům ve společnosti. V souvislosti s přílivem imigrantů z Asie se mezi Brity objevovaly rasistické nálady a atmosféra ve společnosti začínala být napjatá.

Stav ekonomiky má nepochybně silný vliv na kulturně-sociální jevy ve státě. Přestože na tom byla během sedmdesátých let Británie po ekonomické stránce špatně, většina obyvatel nepociťovala žádné reálné zhoršení životních standardů, a tak nevnímala tuto dekádu jako období krize. Ekonomika sice stagnovala a potýkala se s velkým množstvím problémů současně, ale Britové vnímali svoji životní úroveň kladně – podle některých zůstávala stejná nebo se během sedmdesátých let dokonce zlepšovala. Navzdory veškerým ekonomickým a společenským problémům Britové během sedmdesátých let rozhodně kulturně nestrádali. Šedesátá léta přinesla mnoho nových fenoménů, které podnítily zájem veřejnosti o kulturní vyžití.

Vstup do Evropského společenství v roce 1973 sice britská veřejnost vnímala spíše negativně, ale tento krok nepochybně obohatil britskou kulturu. Integrace s Evropou Britům zpřístupnila nejen oblíbené dovolené v zahraničí, ale přinesla s sebou i mnoho nových oblíbených hudebních interpretů, například švédskou *ABBU*. Velký rozmach

na britské hudební scéně zaznamenalo i reggae, hudební žánr, který do Británie přivezli imigranti z Jamajky. Kapely, které vznikly na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let otevřeně kritizovaly thatcherovskou politiku a rasismus, který se s přílivem imigrantů v britské společnosti rozšiřoval. Britští rockoví hudebníci, kteří se objevili na scéně ve zlatých šedesátých letech, se po hudební stránce neustále zdokonalovali a vydávali velmi propracovaná alba. V sedmdesátých letech se dostalo na vrchol slávy mnoho kapel, které jsou dodnes považovány za nejvýznamnější britské interprety rockové hudby. Hudba kapel *Pink Floyd*, *Led Zeppelin*, *Black Sabbath* nebo *Queen* je dodnes velmi oblíbená po celém světě a Britové mohou být na své hudebníky právem pyšní. V sedmdesátých letech se dařilo nejen klasické rockové hudbě, ale na scéně se objevovaly také nové hudební styly. Jako protiklad progresivní rockové hudby se objevil nejprve glam rock. Po hudební stránce byl jednodušší a obohacoval tehdy oblíbenou rockovou hudbu o chytlavé refrény. Pozornost si však glam rockoví velikáni, jako například kapely *T-Rex* nebo *The Sweet* získávali hlavně svým extravagantním vzhledem a hédonistickým přístupem k životu, který britskou mládež silně přitahoval. Dalším nepřehlédnutým kulturně-sociálním hnutím sedmdesátých let je punk. Vyznavači punku se snažili hlavně šokovat a znechutit své okolí. Dávali najevo opovržení ke konzumerismu a autoritám. Instrumentální zdatnost většiny punkových skupin sice nebyla na vysoké úrovni, ale punk představoval pro mladé lidi možnost k vyjádření vlastního názoru a identity. Punk nepochybně obohatil britskou populární kulturu, a to nejen v oblasti hudby, ale také například v módě. I když byla popularita glam rocku a punku spíše dočasného charakteru, tyto dva směry nepochybně zanechaly nerasmazatelnou stopu v populární kultuře Británie.

V sedmdesátých letech se rozšířilo barevné televizní vysílání, a tak se televize stala ještě oblíbenějším zdrojem zábavy. Technologický rozvoj poskytl filmovým tvůrcům nové, nevídané možnosti, a tak došlo k popularizaci fantasy a science fiction na televizních obrazovkách. Nejproslulejším britským seriálem tohoto žánru je *Doctor Who*, ale velké oblibě se těšily i americké *Star Wars* nebo *StarTrek*. Během nelehkého období Britové vzhlíželi k minulosti, a tak došlo k renesanci historických dramát. Velkou sledovanost měly i sitcomy a seriály, z nichž jsou některé vysílány dodnes. I když byla situace v sedmdesátých letech pro Británii nepříznivá, Brity neopouštěl jejich typický humor, a tak vzniklo komediální uskupení *Monty Python*, jehož členové se prostřednictvím typického humoru snažili situaci odlehčit. Jejich humor, který si získal popularitu po celém světě, neztrácí oblibu ani v dnešní době.

Britská společnost v sedmdesátých letech procházela přeměnou, kdy se stávala tolerantnější. Sexuální liberalizace nejenže přinesla nové trendy, jako je antikoncepce nebo mimomanželská soužití, ale hlavně změnila postavení žen ve společnosti. I přesto, že britská ekonomika stagnovala, občané si mohli dopřávat dovolené v zahraničí, kde si užívali nejen slunečného počasí, ale i dalších požitků, které jim dovolená nabízela. Do britských domácností začaly postupně pronikat různé produkty technologického rozvoje, a to zejména elektronika. Koncem sedmdesátých let většina domácností disponovala vybavení jako je například vysoušeč vlasů, mrazicí box a další.

Téma britské populární kultury v období sedmdesátých let je natolik široké, že jej nelze obsáhnout kompletně. Práce by se dala dále prohloubit začleněním dalších kulturních fenoménů, například tehdy velice oblíbených muzikálů, literatury nebo potravinářských produktů. Závěrem lze tedy shrnout, že i když bylo období sedmdesátých let

dvacátého století pro Británii z ekonomického hlediska velmi problematické, na životní úroveň a kulturní vyžití valné většiny britské veřejnosti tato skutečnost spíše neměla vliv. I navzdory veškerým ekonomickým problémům byla Británie v sedmdesátých letech stále poměrně silným sociálním státem. Státní i soukromé bydlení bylo pro většinu Britů dostupné, a i když je růst nezaměstnanosti často zobrazován jako nejpalčivější problém tehdejší Británie, míra zaměstnanosti byla stále na poměrně dobré úrovni. Na trhu byla k dostání široká škála spotřebního zboží, ze kterého si lidé mohli vybírat a pořizovat si jej v libovolném množství. Možnosti kulturního vyžití byly během sedmdesátých let velmi pestré, a to jak v oblasti televize a filmu, tak i hudby nebo módy. Britská populární kultura sedmdesátých let nepochybně přinesla světu dlouhodobě oblíbené, v některých případech dokonce kultovní fenomény.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Arnold, Rebecca (2001). *Fashion, Desire and Anxiety: Image and Morality in the 20th Century* (London: I. B. Tauris and Co. Ltd).

Auslander, Philip (2006). *Performing Glam Rock: Gender and Theatricality in Popular Music* (Michigan: The University of Michigan Press).

Barrow, Mandy (2013). *Where Do British People Go On Their Holidays?. Project Britain – British Life and Culture* (<http://resources.woodlands-junior.kent.sch.uk/customs/questions/holidays.htm>, 8. 4. 2015).

BBC (2013). 1966: BBC Tunes In To Colour. *BBC – On This Day* (http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/march/3/newsid_2514000/2514719.stm, 10. 4. 2015).

BBC (2014). *Tops of the Pops 1964-2006. We Came, We Saw, We Popped!*. *BBC Entertainment* (<http://www.bbc.co.uk/totp/history/1970s.shtml>, 10. 4. 2015).

BBC News (1999). *A Short History of the Pill*. *BBC* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/250337.stm>, 8. 4. 2015).

BBC News (2006). *When Punk Rock Came to Caerphilly*. *BBC* (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/6180555.stm, 20. 4. 2015).

BBC News (2012). *Why Does the 1970s Get Painted as Such a Bad Decade?* *BBC* (<http://www.bbc.com/news/magazine-17703483>, 8. 4. 2015).

Bamforth, Nicholas (1997). *Sexuality, Morals and Justice* (London: Cassell).

- Booth, Paul (2013). *Fan Phenomena – Doctor Who* (Bristol: Intellect Ltd).
- Broughton, Simon – Ellingham, Mark (2000). *World Music – The Rough Guide* (London: Penguin Books Ltd).
- Bunson, Matthew (2000). *The Complete Christie: An Agatha Christie Encyclopedia* (New York: Pocket Books).
- Cafe, Rebecca (2011). How the Contraceptive Pill Changed Britain. *BBC News* (<http://www.bbc.com/news/uk-15984258>, 8. 4. 2015).
- Chance, Tom (2013). Who Built All That Housing In England? *Tom Chance for Lewisham West and Penge* (<http://tomchance.org/2013/03/20/who-built-all-that-housing-in-england/>, 8. 4. 2015).
- Christopher, David (1999). *British Culture – An Introduction* (London: Routledge).
- Crowther, Jonathan (1999). *Oxford Guide to British and American Culture* (Oxford: University Press).
- Česká televize (2015). Představitelé Jamese Bonda. *Česká televize* (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/0-bondfest/7214-predstavitele-jamese-bonda/>, 10. 4. 2015).
- D'Ambrosio, Antonio (2003). Let Fury Have the Hour. The Passionate Politics of Joe Strummer. *Monthly Review* (<http://monthlyreview.org/2003/06/01/let-fury-have-the-hour-the-passionate-politics-of-joe-strummer/>, 20. 4. 2015)
- Dobson, Christopher (2000). *Queen Elizabeth – The Mother Queen* (London Dorling Kindersley).

Eurovision Song Contest (2013). The history of the Eurovision Song Contest. *European Broadcasting Union* (<http://www.eurovision.tv/page/history>, 10. 4. 2015).

Flinders, Steve (1996). *Forty Years of Pop* (Oxford: University Press).

Gallagher, Paul (2013). Anarchy in the UK (For Real): British Establishment's Fear of an Actual Punk Rock Revoution, 1977. *Dangerous Minds* (http://dangerousminds.net/comments/anarchy_in_the_uk_for_real_british_establishments_fear_of_an_actual_punk_ro, 6. 4. 2015).

Gammond, Peter (1991). *The Oxford Companion to Popular Music* (Oxford: University Press).

Gent, James (2014).The Pythons. *The Monty Python's Official Website* (http://www.montypython.com/python_The_Pythons/14, 10. 4. 2015).

Giles, David (2003). *Media Psychology* (New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc).

Gordon, Sarah (2009). British Holidaymakers Admit to Getting Sunburn Every Time They Go Abroad. *Daily Mail Online* (<http://www.dailymail.co.uk/travel/article-1194664/British-holidaymakers-sunburn-time-abroad.html>, 8. 4. 2015).

Gough-Yates, Anna – Osgerby, Bill eds. (2001). *Action TV* (London: Routledge).

Grayson, John (2008). Council Housing the Real Answer to the Housing Crisis. *Defend Council Housing* (www.defendcouncilhousing.org.uk/dch/resources/GraysonHistory.doc, 18. 4. 2015).

Herald, Jacqueline (2007). *Fashions of a Decade – 1970s* (New York: Infobase Publishing).

Honigsbaum, Mark (2005). The Guardian Profile: David Gilmour. *The Guardian* (<http://www.theguardian.com/music/2005/jun/17/live8.popandrock>, 20. 4. 2015).

Hornby, Nick (2007). Say Sometihng Outrageous. *The Guardian* (<http://www.theguardian.com/theguardian/2007/sep/15/greatinterviews>, 20. 4. 2015).

Hrabalík, Petr (2009). Glitter a glam rock. *Česká televize* (<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/vyhledavani/glam/clanky/55-glitter-a-glam-rock>, 10. 4 2015).

Hunter, Q. I. – Porter, Laraine (2012) *British Comedy Cinema* (London: Routledge).

Janečková, Klára (2012). Děti a reklama – studie. *Ogilvy and Mather* (http://www.ogilvy.cz/files/1456_studie_ogilvymather_deti%20a%20reklam_a.pdf, 1. 4. 2015).

Johnson, Michael (2004). Space Hoppers. *Do You Remember?* (<http://www.doyouremember.co.uk/memory/space-hoppers>, 1. 4 2015).

Johnson, Michael (2003). Raleigh Chopper. *Do You Remember?* (<http://www.doyouremember.co.uk/memory/raleigh-chopper>, 6. 4. 2015).

Jones, Dudley – Watkins, Tony eds. (2000). *A Necessary Fantasy?: The Heroic Figure in Children's Popular Culture* (New York: Garland Publishing).

Lane, Megan (2004). How The Costa Brava Changed The World. *BBC News Online Magazine* (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/3604007.stm, 8. 4. 2015).

Laybourn, Keith (2002). *Fifty Key Figures in Twentieth-century British Politics* (London: Routledge).

Macaulay, Sean (2013). From The Observer Archive, 18 August 1985: This Is Club 18-30, and If It's Too Loud, You're Too Old. *The Guardian* (<http://www.theguardian.com/news/2013/aug/18/observer-archive-club-18-30-ibiza>, 8. 4. 2015).

Machin, G. I. T (1998). *Churches and Social Issues in Twentieth-century Britain* (New York: Oxford University Press Inc).

Malik, Sarita (2002) *Representing Black Britain: Black and Asian Images in Television* (London: Sage Publications Ltd).

Marr, Andrew (2009). *A History of Modern Britain* (London: Pan Macmillan).

Marwick, Arthur (1990). *British Society Since 1945* (London: Penguin Books).

Matheson, Claire (2003). Club 18-30's Controversial Past. *BBC News Online* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/3163077.stm>, 8. 4. 2015).

McLemee, Scott (2003). Joe Strummer, Voice of The Clash. *Solidarity* (<https://solidarity-us.org/node/655>, 20. 4. 2015).

McSmith, Andy (2014). Celebrity Trekkies: From Alex Salmond to Barack Obama. *The Independent* (<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/tv/features/celebrity-trekkies-from-alex-salmond-to-barack-obama-9749608.html>, 10. 4. 2015).

Merat, Arron (2012). Rocking and Raving against Thatcherism: from Crass to Acid House, How Musical Subcultures United against a Common Enemy. *FACT Mag* (<http://www.factmag.com/2013/04/10/rocking-and-raving-against-thatcherism-from-crass-to-acid-house-how-80s-musical-subcultures-united-against-a-common-enemy>, 10. 4. 2015).

Mihr, Anja – Gibney, Mark eds. (2014) *The Sage Handbook of Human Rights* (London: Sage).

Motson, John (1994). *Match of the Day – The Complete Record since 1964* (London: BBC Books).

Moussis, Nicholas (2011). The 1973 Energy Crisis. *Europedia* (http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/6/19/01/01/?all=1, 8. 4. 2015).

Museum of Childhood (2014). Must Have Toys – 1970s. *Victoria and Albert Museum* (<http://www.vam.ac.uk/moc/article/1970s/>), 6. 4. 2015).

Newcomb, Horace (2013). *Encyclopedia of Television* (London: Routledge).

Rich, Candace (2009). TV Ratings – 1970s. *The Fifties Web* (<http://www.fiftiesweb.com/tv-ratings-uk-70s.htm>, 10. 4. 2015).

Rothermund, Dietmar (2006). *The Routledge Companion to Decolonization* (London: Routledge).

Ryouta, Thuy (2014). British Trends In Interior Design From 1950s To 2014, *Design Maz* (<http://www.designmaz.net/british-trends-in-interior-design/>, 6. 4. 2015).

Sandbrook, Dominic (2010). *State of Emergency* (London: Penguin Books).

Sandbrook, Dominic (2012). *Seasons in the Sun* (London: Penguin Books).

Slavin, John (2013). Top 10 Selling Cars of the 1970s. *Honest John Classics* (<http://www.classics.honestjohn.co.uk/top-10s/top-10-selling-cars-of-the-1970s>, 1. 4. 2015).

Smith, Jessie Carney ed. (2011). *Encyclopedia of African American Popular Culture* (Santa Barbara: Greenwood Publishing Group).

Sonneborn, Liz (2014). *Far Out Fashion: Bringing 1960s and 1970s Flair to Your Wardrobe* (North Mankato: Savvy Books).

Spilsbury, Bernard (1995). Views Clash of Effect of Sex Ads For Holidays. *Sanderswood* (http://www.sanderswood.com/press/view/press_images/19950202.sexads.men.jpg.html, 8. 4. 2015).

Storey, John (2006). *Cultural Theory and Popular Culture: An Introduction* (Harlow: Pearson Education Limited).

Storry, Michael – Childs, Peter eds. (1999). *Encyclopedia of Contemporary British Culture* (London: Routledge).

Strinati, Dominic – Wagg, Stephen (2004). *Come on Down?: Popular Media Culture in Post-War Britain* (London: Routledge).

Tait, Derek (2014). *1970s Childhood: From Glam Rock to Happy Days* (The Mill: The History Press).

Toys Period (2015). LEGO Set Reference - By Decade - 1970s. *The Toys Period* (<http://www.toysperiod.com/lego-set-reference/by-decade/1970s/>, 6. 4. 2015).

TV Dot Com (2015). 1970s TV Shows. *CBS Interactive Inc* (<http://www.tv.com/shows/network/itv/decade/1970s/>, 10. 4. 2015).

Urban, Lukáš (2011). *Sociologie trochu jinak* (Praha: Grada).

Vincent, John (2014). *LGBT People and the UK Cultural Sector* (Farnham: Ashgate Publishing Limited).

Wasson, Ellis (2010). *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada).

Watson, Leon – Lander, Sebastian (2012). Return of the Package Holiday? Nearly 50% of Brits Book a Combined Hotel and Flight Deal as Hard-up Families Seek Value and Security. *Daily Mail Online* (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2215995/Return-package-holiday-Nearly-50-Brits-book-combined-hotel-flight-deal.html>, 8. 4. 2015).

Wilcken, Hugo (2005). *David Bowie's Low* (London: The Continuum International Publishing Group Ltd).

Williams, Glyn – Ramsden, John (1990). *Ruling Britannia: A Political History of Britain 1688 – 1988* (New York: Longman).

Withnall, Adam (2014). Lego Letter from the 1970s Still Offers a Powerful Message to Parents 40 Years Later. *The Independent* (<http://www.independent.co.uk/news/lego-letter-from-the-1970s-still-offers-a-powerful-message-to-parents-40-years-later-9878303.html>, 6. 4. 2015).

7 RESUMÉ

The theme of my bachelor thesis is “British Popular Culture of the 1970s”. There is a conventional wisdom that the seventies were an unfavorable decade for Britain in general. The key objective of this thesis is to find out what impact economical and social situation in the 1970s had on popular culture of this decade. Compiling method is used for this work, with the books *Seasons in the Sun* (2012) and *State of Emergency* (2010) by Dominic Sandbrook and *British Culture: An Introduction* (1999) by David Christopher being the main sources. The thesis consists of five parts – the introduction, three main chapters and the conclusion. The introduction briefly sums up the major affairs of the 1970s. The first chapter deals with the complicated economical and political situation in Britain in the 1970s. The second chapter describes selected phenomena of British life, for example the sexual revolution, holidays abroad or popular consumer goods, such as toys or automobiles. The third chapter aims on films, television and popular music genres of the 1970s. The development of technology and the arrival of new external influences contributed to bloom of British popular culture. In spite of the restless situation which is usually connected with economic slowdown, the British enjoyed during the 1970s eventful cultural life.

8 PŘÍLOHY

8.1 Příloha č. 1

Britské děti ukazují hračky, které dostaly v roce 1971 jako vánoční dárky – kosmonautské helmy a skákací míče *Space hoppers*

Zdroj: Boys in a Glasgow back court show off their Christmas presents, which include astronaut suits and Space Hoppers, 1970. *A Design History of Childhood* (<http://www.brainpickings.org/2013/03/18/century-of-the-child-moma-book/>, 6. 4. 2015).

8.2 Příloha č. 2

Reklama na *Raleigh Chopper Bicycle* ze sedmdesátých let

BRITISH
originality

Once there were ships. Then there were aircraft. Now there is Hovercraft, a whole new way of zipping across the sea - at high speed. It's this sort of original thinking that puts Raleigh out in front too, with innovations that really take off.

CHOPPER II

A fully-integrated design featuring hi-rise bars with height limiter; T-bar gear shift with visual indicator panel; 3-speed Sturmey Archer gear; and Raleigh cable brakes. Also foam-filled 'polo' saddle, prop stand and wide studded tread rear wheel tyre. Colours: Fizzy Lemon, Infra Red, Ultra Violet.

© SWNS.COM

Zdroj: Sales of the Chopper bike took off in the 1970s in the UK and Raleigh sold 1.5 million of them in the UK alone. *The Daily Mail* (<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2724102/The-Chopper-rides-Raleigh-release-limited-edition-run-classic-1970s-bike-homage-golden-age-motorsport.html>, 6. 4. 2015).

8.3 Příloha č. 3

Dobová upoutávka na *Austin Allegro*, nejtýpčtější britský osobní automobil sedmdesátých let

**The best reason for choosing
our European car.**

It's British.

If you ever drive your Allegro 2 on the Continent you'll collect a lot of admiring glances.
For styling and sheer good looks, Allegro 2 is a firm European favourite, from Greece to Finland.
But the fact that it's British gives you some very valuable benefits.

1. You don't have to drive miles to have it serviced: Allegros are backed by the biggest after-sales network in Britain.
2. You don't have to pay a fortune for parts: Allegro parts are fairly priced and available fast, all over the country.
3. You can own and drive your Allegro with confidence: like all

Leyland Cars, it's protected by Supercover, the most comprehensive after-sales commitment ever made in Britain.

4. Allegro 2 is one of the new breed of Leyland Cars. It will give you a sporty, spirited performance combined with down-to-earth petrol consumption.
5. And Allegro 2 now gives you more value for your money than ever before, with increased leg room, new, contoured seating and improved Hydragas® suspension units for a smoother ride.

Allegro 2 can hold its own anywhere in Europe.
The difference is, it's British. Here's to the difference.

 Austin Allegro
From Leyland Cars. With Supercover.

© Hydragas is a Registered Trade Mark. Car featured: Allegro 1750 HL.

Zdroj: Austin Allegro – Saving the 70's. Pinterest
(<https://www.pinterest.com/pin/493636809128950882/>, 6. 4. 2015).

8.4 Příloha č. 4

Lávová lampa – kultovní doplněk zdobící mnoho britských domácností

Zdroj: The History of the Original British Lava Lamp. *Glow of Lava* (<http://frink.machighway.com/~edwardcr/glowoflava/astrobritish.jpg>, 6. 4. 2015).

8.5 Příloha č. 5

Marc Bolan, zpěvák skupiny *T-Rex* v typickém glam rockovém outfitu

Zdroj: Happy Birthday, Marc Bolan. *Blogger. com*
(http://www.weirdandgilly.com/wp-content/uploads/306454_10150384798269786_19407069785_8418091_883044996_n.jpg, 6. 4. 2015).

8.6 Příloha č. 6

Britská punková mládež na festivalu v Brixtonu, přelom sedmdesátých a osmdesátých let

Zdroj: Snapshot: 19 Photos of 1980s London. BBC America. com (<http://www.bbcamerica.com/anglophenia/files/2013/09/1983-London-Punks-Brixton.jpg>, 6. 4. 2015).